

BONA PAU

PAU
CORONA

Nº. 499 - Any XLII - MONTUÏRI - SETEMBRE - 1994

L'èxit

acompanyà
l'actuació dels
nous cossiers.

Un montuïrer,

Miquel Martorell
Arbona,
guanyador del
III Concurs de
Contes.

L'homenatge

als vells
cossiers,
un merescut
reconeixement.

Sant

Bartomeu,

unes festes de
cada any en
alça.

BONA PAU

el pròxim mes
arribarà al
número

500

Farem festa

Montuïri i l'Arxiduc - i III

Descripció del Puig, capella i voltants en el segle passat

(Conclusió)

Junto a un algarrobo arranca una suave subida hacia el oratorio de Sant Miquel, en lo alto de la colina mesetiforme de igual nombre con conspicuos estratos de marés, a tan sólo tres cuartos de hora de Montuïri. En dos vueltas asciende a la cima el camino pavimentado sólo en un corto trecho y cuyo tramo final discurre entre paredes de piedra y orillado de higueras. No tenemos noticia de la data y origen del edificio actual ni del que presumiblemente le precedió, pero se sabe que hacia finales del siglo pasado hubo ahí obras varias de ampliación y renovación. Lo primero que aparece a la vista es un corral abandonado, otrora camposanto; a su izquierda, la iglesia, un establo y un pajar, amén de otras dependencias. El modesto templo presenta un campanario ojival y un portal en arco escarzano con luneta y lumbrera a modo de rosetón; entre ambos un reloj de sol. También el interior es sencillo, con coro encima de la entrada, capilla a cada lado pero sin ara, y altar mayor en capilla en forma de nicho, presidida por la imagen de Nuestra Señora de la Bue-na Paz, con San Miguel a la derecha y San Juan Bautista a la izquierda. Penden de las paredes ex-votos varios. Adosada a la iglesia por su parte izquierda se encuentra una morada doble con dos puertas que forma delante un patio abierto y cuyas plantas superiores cumplían como alojamiento del donat (donado) y hospedería. Sin embargo, el lugar suele aparecer desierto, y sólo en domingo suben a él algunas personas. La llave se encuentra en Montuïri, lo cual representa sin duda no poco inconveniente para los viajeros transeúntes. Con todo, hace ya un tiempo que paran en esos pagos algunos ermitaños de ermita de Sant Honorat del puig de Randa, al cuidado del oratorio. A la derecha de la iglesia quedan un cultivo y una cisterna de bro-

Així estava la capella del Puig a principis d'aquest segle i és molt possible que no diferís molt, quan fou visitada per l'Arxiduc, a finals del segle passat

cal octogonal con remate en ojiva. Algo más lejos descubrimos un aljib de carrer, un granado, un olivo y varias chumberas. Desde esta cota se tiene una hermosa vista del puig de Randa y de las onduladas cumbres que se suceden hasta Montision de Porreres, luego del grupo de Sant Sal-vador con Felanitx y hasta Llodrà, con los altos de Bonany y Ferrutx como telón de fondo. Del otro lado queda el ondulado llano de la isla con Montuïri en primer plano, la torre de Algaida, el dilatado puig de Son Seguí y la airosa sierra de Galatzó hasta Formentor. En la plataforma del puig, donde destaca la presencia de dos grandes clapers de piedra, crecen algunas higueras.

El camino del coll de sa Grava, donde hay una casita aislada, asciende por detrás de Sant Miquel cruzando dos cante-ras de grava que cuentan entre las mejores de la isla. Viene a continuación una hondonada con numerosas higuer-

ras, vides y algunos algarrobos, al pie del puig de Sant Miquel, siempre a nuestra izquierda, con la ladera cultivada en bancales de higueras y olivos. Después de una subida y nueva bajada vemos de esa mano Son Comelles y los restos de un viejo molino de viento en ruinas (7). Se suceden ahora las norias, chopos, cañaverales (8), hasta un vallecillo dedicado principalmente al cultivo de cereales, aunque no falta la vida y abundan las higueras. La carretera no es muy buena, sí harto sinuosa y bastante estrecha. Vemos muchas norias, pero a diferencia de las anteriores, esta vez distribuidas por el llano en vez de ocupar los bancales altos."

Guillem Mas Miralles

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

ASSOCIACIÓ DE
PREMSA FORANA
DE MALLORCA

(7) Es refereix al Molinot, que també rep els noms de Moli de Son Baco, Moli de Son Comelles o Moli de s'Hort de Son Comelles.

(8) Tant les sínies com els tipus de plantes descrits ens pot donar una idea dels recursos aquífers que es tenien en aquell temps.

Dos dits de seny

El pregó

No tots els qui tengueren la sort de poder escoltar el pregó de les festes d'enguany, que va pronunciar Llorenç Capellà, l'interpretaren de la mateixa manera. Per part nostra, però, consideram que el pregoner va tenir els dos dits de seny que en aquest cas es requerien; per dues especials raons:

1. Perquè aprofità l'avinentesa per agrair als montuïers l'acollida que l'any 43 feren al seu pare quan sortí del penal d'Alcalá de Henares, "allargant-li les mans"; i ara, de qualque manera, pagar un antic deute.

2. Perquè intentà i aconseguí expressar amb sinceritat els tres moments en els quals Montuïri li ha cridat l'atenció; com són:

- *El del seu naixement*, unit als records d'una infància ple d'imatges idíl·liques, moltes de les quals -assegurà ell- ha incorporat al seu món literari.

- *El dels anys de la transició*, cap als 70, amb aquells debats polítics al local de l'Obra Cultural Balear, el pluralisme ideològic, els actes de caire reivindicatiu, la tolerància política, el Montuïri inquiet, orgullós... que sabé assamir el seu passat.

- *El del Montuïri actual*, amb persones que s'esforcen per superar els efectes de la crisi econòmica, on el poble accepta la industrialització i el comerç com a oferta laboral de la qual n'està necessitada la joventut, i en són prova -afirmà- els centres comercials que es veuen créixer a les afores de la vila.

Exterioritzar l'apreci cap al poble que va encobeir el seu pare en moments difícils i continuar estimant el lloc on un va arrelar, malgrat el seus defectes, tot i considerant tant els aspectes positius com els negatius, és una qualitat digne dels homes de seny.

Salomó

Llorenç Capellà Fornés, pregoner de les festes de Sant Bartomeu d'enguany

Miquel Martorell Arbona, primer premi del concurs de conte curt

El III Concurs Literari de Conte Curt Sant Bartomeu 1994 Manifestació cultural en alça

Encara que a altres pàgines d'aquest número publicam íntegrament el relat breu mitjançant el qual el nostre col·laborador Miquel Martorell Arbona aconseguí el primer premi en el "III Concurs Literari de Conte Curt Sant Bartomeu 94", consideram escaient fer unes curtes consideracions al que significa aquesta manifestació cultural per al nostre poble i en concret aquesta III edició.

D'antuvi cal esmentar que les dues anteriors edicions foren pobres i en certa manera restringien la seva vàlua, per diferents motius: perquè el concursants havien de limitar l'extensió de llurs treballs a dos o tres folis, la qual cosa minvava l'exteriorització i explaiació de l'autor a l'haver de limitar el seu relat a uns breus folis. Com igualment s'havia de considerar exigü l'import econòmic dels premis. Ara, havent-se duplicat aquest i el poder arribar fins a deu les pàgines dels folis, fa que oferesqui una certa ambició a presentar-s'hi. I això ja s'ha posat de relleu enguany: els mateixos components del jurat se n'adonaren tot d'una i l'altura literària, en general, s'ha posat de manifest. Com per altra part també s'ha de destacar l'acceptable nombre de participants: foren dotze i d'entre ells quatre eren montuïers.

Això revela tant l'interès que va despertar en el poble aquesta convocatòria, com el desig i ambició d'expressar-se en la nostra llengua, tant per part de gent jove com d'edat.

Un altre aspecte positiu d'enguany radica en l'oportunitat en l'acte de lliurament del premis. Sense que minvàs protagonisme a l'exposició del pregó de festes, el fet de fer-se públics i entregar-los a continuació de dit pregó, esdevingué que fossin molts més els qui assistiren a l'acte, li donaren el realç que es mereixia i a la vegada aquest recolzament animà els mateixos escriptors, tant vegades incompresos.

Per totes aquestes raons que es pot considerar que el III Concurs Literari ja ha pujat de categoria i continua en alça.

És indubtable que des d'ara serà més apreciat i tal volta impulsarà més montuïers a concórrer-hi. Serà una mostra més i una oportunitat manifesta per posar de relleu els propis valors culturals, tant els ja reconeguts com els latents.

I si en una futura edició podem donar l'enhorabona a un altre montuïer, com ara ho feim a Miquel Martorell Arbona, molt millor.

O. Arbona

Endevinar el futur - Observar el present

El rètol ho anunciava ben clar: "S'endevina el futur". Feia temps que tenia curiositat per saber quin esdevenir m'esperava i, neguitós, però revestit de coratge, vaig dirigir-me cap a l'anunci multicolor. El carrer no corresponia precisament al estereotip clàssic del lloc on habiten els endevins -carrerons estrets i bruts- sinó ben al contrari, una gran avinguda plena de fulgurants botigues i encisadors comerços, avalaven el despatx del vident.

Vaig prémer el polsador i, ràpidament, la fusta lacada de la porta es convertí en una esvelta secretària. Després de comunicar-li el meu desig, em va fer passar i m'indicà que m'assegués. L'habitació era neta. Brutalment neta. Les parets, blanquíssimes, tancaven l'habitacle on uns pocs mobles de disseny restaven, insensibles, sobre la pàl·lida moqueta. Una taula de vidre amb cames d'acer inoxidable suportava només l'ordinador, el telèfon i un gerro metàl·lic adornat amb esponeroses roses de plàstic. La llum gèlida i estantissa dels tubs fluorescents s'espargia per tots els racons nets de l'estança. Em vaig adonar que no hi havia res viu. Fins i tot la superficialitat mecànica de la secretària podria ésser la d'un eficient autòmat. Va fer-me una catterva de preguntes i, amb celeritat, teclèjà les respostes a l'ordinador.

Al cap d'una estona l'endeví em rebé. Dins el seu despatx no hi havia l'esfera de cristall, ni el joc de cartes, ni els llums indirectes. Tots aquests elements es diluïen dins la potent fluorescència que il·luminava el gabinet. Surava dins l'ambient un aire sec i frígid, condicionat a l'estatus del personatge que, amb retòrica comercial, em va allargar la mà. Una mà impregnada d'un agressiu perfum que, per poc, em prengué l'alè. Vestit de manera impecable, feia gala de la seva presència. Fins i tot la corbata, de colors freds i figures trencades, era la prolongació externa del seu somriure inexpressiu i artificial. Els cabells, atapeïts i engominats, arrodonien el subjecte, exemple del prototipus que l'estètica del màrqueting imposa. Damunt la seva taula, només el telèfon i l'informe que l'ordinador, processant les meves respostes, havia parit.

Va mirar i remirar l'informe. L'expressió contrariada de l'endeví demostrava que alguna cosa no anava bé. Les seves carusses, cada pic més estranyes, em posaren molt nerviós i temorenc. Vaig demanar-li què passava. Em contestà que l'informe no era gens clar, que l'ordinador no havia arribat a cap conclusió prou definida, que tot eren respostes contradictòries i que no podia emetre una resolució definitiva. Distant i autosuficient, em digué que s'havia trobat amb algun cas similar i que, freqüentment, aquestes situacions anormals responien a persones, com ara jo, que s'esforcen en no avançar, en no progressar. Em suggerí que hi tornàs al cap d'un parell de dies per formalitzar un qüestionari més específic.

Vaig sortir del despatx empipat. Feia calor. Al carrer, un d'aquests inevitables embussos, cada cop més normals, anava acaramullant cotxes i més cotxes que feien sonar els seus estridents clàxons encongint, així, l'ànim completament suat dels conductors i vianants. Al vespre, ja a ca meua a la fresca i pensant en tot el que m'havia succeït, em vaig adonar que no era necessari acudir a cap vident ni endeví per conèixer el futur que m'esperava. L'evidència de l'observació quotidiana el profetitzava: Els rics, cada cop més rics i els pobres, cada vegada més pobres, fins a situacions d'extrema marginació; competència i competitivitat ferotges, cruels en augment, que dinamiten el sistema nerviós de les persones i provoquen una societat de triomfadors, a costa dels perdedors; les relacions socials, pura hipocresia. I el men-

ES GRAONS

DISTINCIÓ

L'espectacle que oferia la plaça a la primera sortida dels novells cossiers de la Casa de la Vila, la *delicadesa* en atorgar un ample espai als dansadors, la *delitosa* acollida amb què foren rebuts i l'*aprovació* per la interpretació dels balls són, entre d'altres, positius detalls que distingeixen els montuïrers i externs allà congregats.

REBUTJAMENT

La poca sensibilitat i el nul interès que evidencià un considerable número de montuïrers a l'hora d'escoltar els concerts de la banda durant les festes és una demostració que sols a una minoria els assacia com a acte cultural, del qual n'és prova evident la xerradissa que impedia gaudir-ne degudament.

jar? Tot de plàstic. I ... Em va venir a la memòria una frase d'en Ghandi: "El capitalisme llaura la seva pròpia destrucció i la seva vergonya".

La nit negra, sense lluna, espargia una suau serena. Els estels badocaven insensibles observant el diminutíssim astre que ens esforçam a destruir, quan, de sobte, un cometa il·luminà la fosca i, per ventura, feu renéixer en mi la confiança.

Sa Talaia den Rubí

Agraïment dels antics cossiers

Ens pregunen la publicació del parlament que damunt el cadafal expossaren en nom dels antics cossiers, en el moment de l'homenatge. Diu així:

Volem donar les gràcies a l'Ajuntament per tot lo que està fent per als cossiers, i molt especialment al batle.

També voldríem tenir un record per tots els cossiers que ja han mort: Miquel Verger "Tec", Tomeu "Bello", Rafel "Prunes", Joan Beltran "Canai", Jaume "Mosson", Pep Garcies "Pipo", Vicenç "Caragol", Jaume "Gelat", Jaume "Xibauet",

Joan "Cigala", Tomeu "Galiana", Toni "Ruberter". I els "dimonis": Rafel "Matarino", Toni "Patró", Miquel "Prunes".

També volem recordar un grup de dones que en dues ocasions varen representar el poble de Montuïri (en referència a les cossieres).

Voldríem donar les gràcies molt especialment a Antoni "Rei".

Finalment desitjam animar els cossiers joves que enguany han començat, esperant que mantinguin durant molts d'anys aquesta tradició al poble de Montuïri.

Sortirà el pròxim mes i serà extraordinari

El número 500 de **BONA PAU**

No haurà estat un miracle, però sí una constant mostra de dedicació i de perseverança haver editat 500 números al llarg de 500 mesos corresponents a més de 42 anys i mig. I sí no que diguin l'edat que tenen Rosa Nicolau Pocoví o Antoni Salvà Tous, la notícia del naixement del quals va encapçalar la llarga llista demogràfica que iniciàvem pel gener de 1952 amb el número 1 de *Bona Pau*.

I així podríem anar repetint noms i noms de tants de montuïrers i montuïreres que nasqueren, es casaren o moriren de llavors ençà. Ja són, per tant, poques les persones de la vila, el nom dels quals no hagi aparegut mai damunt *Bona Pau*. Tal volta es podrien comptar amb el dits d'una mà, com podrien esser alguns més, perquè els noms dels qui també ens han deixat, s'han casat o han viscut algun moment digne de menció, ara figuren dins la col·lecció de revistes que al pròxim mes d'octubre arribarà a aquesta xifra de 500. Un altre esdeveniment notable dins la vida de la nostra revista que també mereix celebrar-se d'una manera extraordinària.

Tenim pensat, com en aquestes conjuncions, a més d'editar un número extraordinari, celebrar dos actes literaris i acabar amb un bon dinar, actes als quals ens com-

plauria veure'ns acompanyats i recolzats per tots aquells que de veres aprecien *Bona Pau*.

Commemoracions tan extraordinàries com aquesta, possiblement ja sia la darrera que celebrem abans de les noces d'or, quan arribi el compliment dels 50 anys, que ja serà -si hi arribam- pel gener del 2002. Una meta i un objectiu que anys enrera semblaven impossibles, però poc a poc i de cada dia es destrien més a prop.

O. Arbona

Pla d'Estalvi de "la Caixa"

Estalviï's impostos

"La veritat és que a la meua vida sempre he estat pensant més en el futbol que en les peles, tant quan era jugador com ara, que sóc entrenador. Però amb els anys, penses a assegurar-te una mica, per això ho he estat estudiant a fons i ara estic convençut que tinc la millor tàctica perquè els meus estalvis em donin més calés."

"la Caixa" li ofereix noves solucions perquè els seus estalvis paguin menys impostos. Faci el seu Pla d'Estalvi de "la Caixa". S'estalviarà impostos.

Programa provisional Actes amb motiu del número 500 Octubre de 1994

• **Els primers dies:** Aparició del número 500

• **Dia 8, dissabte, al vespre:** Acte literari-poètic amb la participació de persones de relleu dins la poesia mallorquina.

• **Dia 9, diumenge, al migdia:** Acte d'homenatge a *Bona Pau*. Taula rodona amb assistència d'autoritats. Mantenedora: Aina Moll Marquès.

Intervenció d'algunes personalitats.

• A les 2: Dinar de companyonia al restaurant de "Munper".

Es convida, sense excepcions, tothom a tots els actes. Tiquet pel dinar: 2.000 pts.

La vida talaiòtica; l'experiència d'un altre món

El sol encara no estava alt i el turó de Son Fornés ja bullia ple d'infants que jugaven amb el temps. Tots aquells nins i nines de l'escola de Montuiri potser no en fossin conscients, però esdevindrien protagonistes d'un gegantesc bot cronològic.

A l'empar dels venerables monuments talaiòtics, l'equip del Museu de Mallorca faria vibrar tots aquells inquiets cosssets amb propostes ben agradadores.

Hores de preparació i muntatge havien canviat la fesomia de l'esplanada del poblat. Els signes de la civilització actual havien desaparegut i ara ens trobàvem amb un hipotètic espai que ens transportava més de dos mil anys enrera.

El cap de bou de bronze ens donava la benvinguda i ens convidava a seure al cercle que envoltava el foc sagrat. La caça, la cuina, la cuita, el teixit, la ceràmica... esdevindrien activitats que ens acostarien al món quotidià dels nostres primers pares.

El dia acompanyava. La primavera va posar tot el que va saber perquè l'experiència resultàs un èxit. Un cel ben blau, un sol massa encès per l'època i una perfumada catifa verda. Tant l'equip organitzador com els participants quedaren ben satisfets.

Aquí teniu una mostra aproximada, de la feina i del resultat de la diada talaiòtica. És el començament. L'èxit total ha de passar per la institucionalització del projecte i la seva inclusió dins les possibilitats del món escolar. A altres indrets i amb altres protagonistes. El valor pedagògic i cultural de l'experiència requereix una atenció per part de les entitats responsables de l'educació dels infants. Anar enrera en el temps és possible; la feina de l'equip del Museu de Mallorca ho avala. I els valors que aquesta eixida pot aportar a les noves generacions és incommensurable. I encara que els visitants de l'exposició poguessin fruit amb la contemplació dels resultats, seria una llàstima que les possibilitats obertes per aquesta diada pilot caiguin en sac romput.

*Biel Massot i Muntaner
Pòrtol, agost 1994*

La primera actuació dels nous cossiers

La primera dansa - "Flor de Murta" - que va ballar aquesta nova promoció de cossiers era esperada amb gran expectació per una immensa multitud de gent que l'horabaixa del dissabte de Sant Bartomeu d'enguany omplia de gom a gom la plaça. Els carrers per on després ballaren, també semblaven una onada humana

Miquel Martorell Arbona, col·laborador de *Bona Pau*, primer premi del "III Concurs Literari de Conte Curt -Sant Bartomeu 94" "*Dies de sol i de festa*" és una estimació profunda cap al poble i un cant a l'amistat"

Una estimació profunda cap al poble i un cant a l'amistat és el que ha impulsat a Miquel Martorell i Arbona, de 71 anys, a escriure "Dies de sol i festa", obra que ha guanyat l'actual edició del concurs de conte curt Sant Bartomeu 94, convocat per l'Ajuntament i al qual es presentaren dotze obres.

L'any passat, a la segona edició, ja va obtenir el segon premi amb "La decepció d'en Tià", "una oda a la natura i a l'ecologia". Això mostra com la seva afeció a la literatura no és efímera, sinó que ja des de fa temps "tracta de plasmar - per dir-ho amb les seves paraules - d'un mode senzill i humil, els seus sentiments damunt unes quartilles". És un talent que sempre ha admirat de la multitud d'escriptors que coneix.

Aquesta faceta escriptora de Miquel Martorell és completa amb l'habitual col·laboració a la revista local *Bona Pau*. Mensualment es poden llegir les

seves entrevistes a la gent del poble, plenes d'humanisme i riques en detalls descriptius.

El guardonat defineix "Dies de sol i festa" com un record d'infantesa, dels seus amics. Remarca que, en escriure l'obra que li ha valgut el primer premi del certamen literari, recordava els amics amb qui va passar la infància, amb qui anava a plegar ametlles, gaudia de les festes patronals, etc... És per tant un homenatge, una remembrança de tots ells. "És, sobretot, un record emocional de les festes de Sant Bartomeu, inigualables i que amb els anys no han canviat gens. S'enquadra en uns al·lots que van a aplegar ametlles, tasca a la que acudien de manera generalitzada els joves de la meua època".

Miquel, en nom dels qui reconeixen la teva tasca, molt enhorabona!

Mª Francisca Gomila

S'ha dit que...

... encara hi ha gent que no té present que a Montuiri tenim *contenidors* de fems, de paper i de vidre; i sols empen, per a tot, es des fems o ho donen tot mesclat an es camió que passa a recollir es fems. Convé tenir present que es paper i es vidre es tornen reciclar i se'n treu profit.

... quin *quadre* més espectacular va oferir s'aparició del *dimoni* per darrera sa gent que tranquil·lament seia damunt s'escalonada des graons esperant sa sortida des nous *cossiers*! Fou s'esce-na que se'n dugué es millors aplaudiments de s'horabaixa des dia de la Mare de Déu d'Agost.

... sembla que ja s'ha fet costum: un altre any mos hem de queixar de ses nombroses *variacions* des *programa* de festes de Sant Bartomeu. Un ja no sap quantes modificacions o esmenes es fe-

ren, però moltes.

... es *pregó* de ses festes de Sant Bartomeu va decepcionar alguns *il·lusionats* però va complaure molts d'*escèptics*. Però... això sí, que estava ben preparat... es va posar de manifest.

... hi hagué homes que hi varen posar ses mans i suaren perquè ells i ets altres poguessin passar per damunt algunes de ses *síquies* mal deixades que en es carrers ha obert s'empresa d'aigües. I si no, que ho demanin a n'en Miquel "Matarino".

... va agradar a molta gent que en lloc de fer ses *completes* des dissabte de Sant Bartomeu a les 9 del vespre (encara que fos tradicional), se celebrassin com a acte d'inici de festes a l'església, tod'una que sortiren es *cossiers* an es carrer. I es rector digué que l'any ve també podria continuar així.

... es *batle*, quan oferia es *quadres* an

es *cossiers* vells, va dir que entregava una *litrografia*. Li va escapar sa primera r, i qualcú se'n va donar compte i s'aprofità per retreure-ho i després fer-ne crides.

... se veu que es *novells* *cossiers*, es d'enguany, encara no tenen per mà vestir-se. Fou per això —i perquè es seus fills lluïssin així com *pertoca*— que es venen moltes *mamàs* que anaren a s'Ajuntament a compondre'ls bé.

... enguany fou el *dimoni* qui anà *pe'n terra* es dissabte de Sant Bartomeu. Ses conseqüències, però, no foren molt lamentables: una banya rompuda i una inoportuna genollera. Però... davall ses rodelles ja no ho coneixia ningú.

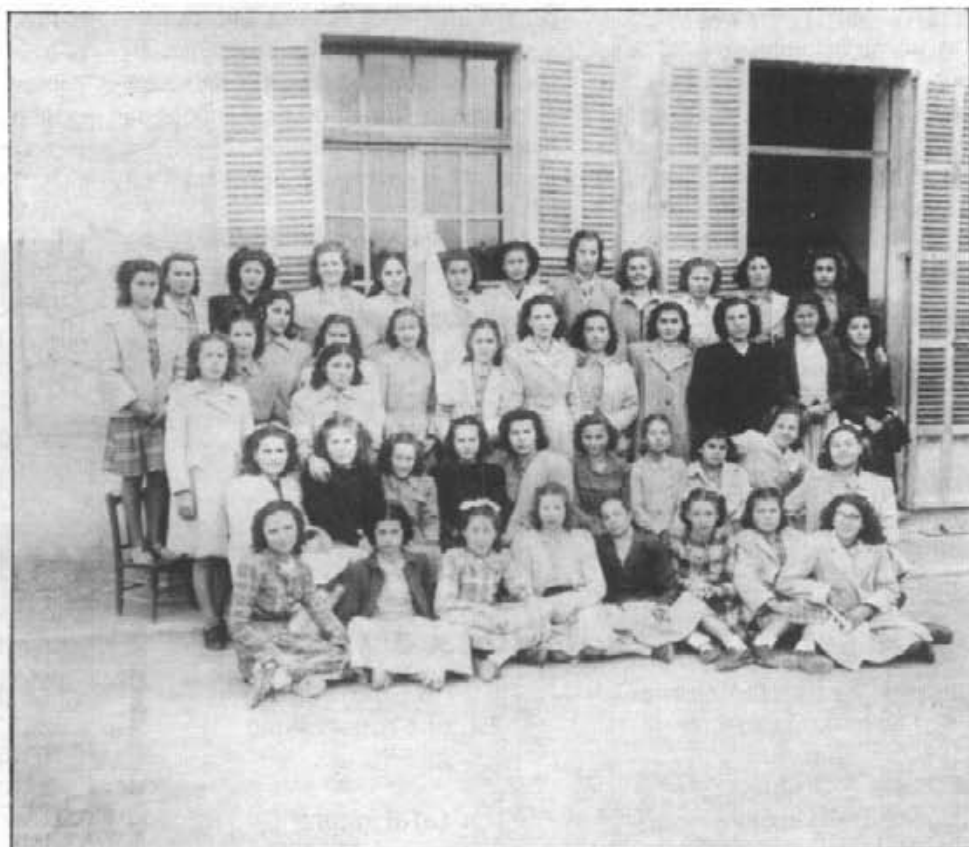
... a *s'albada* des dia de Sant Bartomeu, a les nou des dematí, a plaça, de 200 a 300 joves que encara no s'havien colgat, aplaudien de debò es *xeremiers*. Això se diu humor.

En Xerrim

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Exercicis Espirituals

Aquestes nines i jovesetes acabaven de fer els exercicis:
 Joana Aina "Gall", Catalina "Ventura", Sebastiana de Sabó, Margalida "Queló", Catalina "Barraquera", Antònia "Boira", Antònia "Poeta", Margalida "Reus", Catalina de "Ses Veles", Miquela "Quetxona", Margalida "Vollandina", Catalina "Mestret", Margalida de Sa Sort Nova, Francisca "Mirona", Joana de Sa Torre, Maria "Redona", Antònia de Can "Pubil", Antònia "Bulla", Joana "Queló", Catalina "Bou", Maria "Mora", Francisca "Prima", Joana "Doia", Francisca "Costa", Maria "Serral", Joana "Pelut", Margalida de Son Costa, Francisca "Secretari", Francisca "Sampol", Maria "Bordoi", Joana "Quetxona", Magdalena "Queló", Antònia "Peragoia", Francisca Xamena, Coloma "Punta", Catalina "Quelet", Sebastiana "Xibava", Maria "Ferrerica", Aina "Vermell", Margalida "Solandera", Maria "Reus", Maria "Collet" i Margalida "Carbonera".
 (En el pati de Ca Ses Monges)

Els regidors del PSOE -Munar i Servera- acusen el batle de presumpta malversació de fons *Ramonell respon als socialistes dient que els comptes de l'Ajuntament estan ben clars*

Comunicat del Grup Municipal del PSOE

El grup Municipal del PSOE de Montuïri, des de fa temps intenta investigar la comptabilitat municipal i només troba traves per part del batle president de l'Ajuntament de Montuïri, el qual ens denega una i altra vegada l'accés a la documentació sol·licitada; creim, ja que no hi trobam altra explicació, que té por a les irregularitats comeses: pagaments sense consignació pressupostària, adjudicacions i contractes fora expedient, pagaments fora firma, sense factura, etc.

Les irregularitats comptables que de moment hem detectat es refereixen en primer lloc als pagaments efectuats amb data 11 juny i 9 juliol amb la *Visa Oro* de l'Ajuntament, que ascendeixen a un total de 1.713.750 i corresponen a despeses del C.D. Montuïri de 3ª divisió, que no tenen consignació pressupostària i surten totalment de les despeses generals de l'Ajuntament pel que haurien d'esser aprovades pel ple.

En segon lloc tenim que l'Ajuntament té una pòlissa d'assegurances contractada amb la companyia *Hércules Hispano*, la qual va abonar per un sinistre al camp de futbol, un total de 370.026 ptes, que foren ingressades a la c.c. de l'Ajuntament nº 982.054-24 de Sa Nostra en data 11.05.93; el mateix dia, i mitjançant el taló nº 774 foren retirades 170.026 ptes., sens ordre de pagament. L'estrany és

que a la comptabilitat municipal sols apareix una entrada de 200.000 ptes., que és la diferència entre les quantitats anteriors i serveix perquè quadrin els dos saldos. On són les 170.026 ptes.?

En tercer lloc, revisada la comptabilitat de la caixa del bar del camp de futbol referida al primer semestre del 1994 es pot comprovar que les compres efectuades pugen la quantitat de 1.134.986 ptes, mentre que les entrades només ascendeixen a 990.707 ptes, registrant-se per tant una pèrdua de -144.279 ptes. Com es pot beure això?

Aquests tres fets s'han posat en mans dels serveis jurídics del PSIB-PSOE per tal que a principis de setembre es puguin iniciar les diligències judicials corresponents.

Al proper ple ordinari que celebri l'Ajuntament demanarem una auditoria comptable externa per tal d'aclarir la situació econòmica financera ja que en aquests moments l'Ajuntament necessita un préstec d'uns vint milions de ptes, per fer front a les factures amb consignació pressupostària impagades, més les nombroses que es troben al calaix sens consignació pressupostària. D'aquesta marxa es dedueix clarament que el Sr. Ramonell condueix l'Ajuntament a un carreró sense sortida.

Grup Municipal PSIB-PSOE

Resposta del batle

El batle Ramonell, en contestació a l'anterior comunicat del Grup Municipal del PSOE ens ha fet arribar la següent nota aclaratòria:

1. No és veritat que es denegui la investigació de la comptabilitat municipal ni al PSOE ni a ningú, tant és així que a **Bona Pau** es publiquen totes les factures que es paguen a l'Ajuntament.

2. Sobre el tema de la targeta *Visa*, vull manifestar que està aprovat per la Comissió de Govern efectuar pagaments mitjançant la targeta *Visa*.

3. Pel que fa a l'assumpte del robatori en el camp de futbol s'ha de fer constar que efectivament, l'import rebut de la companyia asseguradora fou de 370.026 pessetes, de les quals 170.026 s'invertiren en el material que s'havia robat i les altres 200.000 estan actualment en el fons de l'Ajuntament. És fals que a la comptabilitat municipal sols apareixi una entrada de 200.000 pessetes, sinó que és del total de 370.026 pts.

4. Sobre la comptabilitat de la caixa del bar del camp de futbol les xifres que ofereix el comunicat del PSOE no són correctes. Sempre s'ha de mirar l'exercici de final d'any com també s'ha de tenir en compte l'inventari.

5. Desitjaria, finalment, que els assumptes tal com s'exposen arribassin al jutjat i així es demostraria que la política que segueixen els regidors municipals del PSOE es desfasada, i al parèixer obeeix a problemes interns del seu partit.

Joan A. Ramonell, batle

GIWWAS

Carrer del Pujol, 9

5 de setembre: reobertura d'activitats

Gimnàstica de manteniment
Gimnàstica rítmica
Aerobic
Judo
Ball de saló
Sala de massatges

Pròximament:
Sala de musculació
Sauna

Informació
Tlf. 64 65 39

Suggerència

Ens han demanat que fem present aquesta suggerència: El dissabte de Sant Bartomeu els Cossiers fan massa aturades quan fan la volta pel poble i això fa que en arribar a plaça, que és allà on hi ha molta gent desitjosa de veure'ls actuar, ja no tinguin temps per ballar o sols un o dos balls.

Per què no ballen sols als quatre cantons més importants dels carrers de l'itinerari, suprimeixen les cases particulars, i a plaça tendrien temps per a una més llarga actuació?

Les festes de Sant Bartomeu

El comentari general de les festes d'enguany fou unànime: De cada any van a més. Ja es va entreveure el dia de la Mare de Déu d'agost en els quatre actes programats aquest dia inicial: La sortida dels cossiers, el pregó de festes, l'entrega de premis del concurs literari i el concert de la banda de música. Els actes dels següents dies es varen desenvolupar aproximadament així com estaven programats. No obstant i com cada any, el dissabte de Sant Bartomeu fou el dia en què el poble estava ple de gent —de gom a gom—, per plaça i el carrer Major no s'hi podia passar. Tothom desitjava veure els balls dels cossiers, sobretot enguany que s'estrenava una nova fornada. Sincerament no defraudaren. No sols ho deim nosaltres, sinó que tots el mitjans de difusió de Ciutat —premsa, ràdio i televisió— ho escampaven per tot arreu. Espectacles, concerts, exposicions, homenatges, revetla, berbenes, xeremies, ofici amb l'oferta, corregudes, futbol, ball de bot, revista musical i traca final ompliren uns dies de goig i alegria. I això sense comptar la festa familiar que a totes les llars de Montuïri celebraren com pertoca. I per molts d'anys!

Molta calor

Llevat d'unes gotes que caigueren dia 2 i un poc més dia 24 d'agost al vespre, es pot dir que no ha plogut. Però, això sí, el termòmetre arribà quasi als 40°.

Accident mortal

Dia 19 d'agost passat, devers les 7 de l'horabaixa, Francesc Martorell Amenual "Mas", de 84 anys, a conseqüència d'una pròpia imprudència temerària, ja que va invadir la carretera de Manacor, entrant-hi per la del costat de "Cas Carboner", sense cap precaució, amb un motoret. Un cotxe l'atropellà i en greu estat fou ingressat a la UVI. Moria una setmana després.

Nou canonge

El prevere Gabriel Lliteres Miralles, de Can Putxo, fou nomenat canonge de la seu de Ciutat. Prengué possessió el 29 de juny passat. Durant molts d'anys havia estat secretari particular del bisbe

Aspecte que oferien es graons a l'hora de sortir els cossiers, dia 15 d'agost

A les corregudes del dia de la segona festa hi participen sobretot els nins, però són la delícia de moltes persones majors que tenen fills o néts que intervenen

d'Eivissa, Francesc Planas, i darrerament era rector de la parròquia de Santa Tereseta de Son Armadams (Palma). Ell i el seu germà Joan, també capellà, des de fa molts d'anys ens honoren concelebrant a l'ofici del dia de Sant Bartomeu.

Pintura

La nostra administradora, Catalina Sastre Pericàs, enguany torna prendre part en el "XIV Certamen Adebà" de pintura en el Claustre de Sant Antoniet

de Ciutat, on, a partir del 5 d'aquest setembre, hi haurà exposades algunes obres seves.

Les síquies

Les dificultats que ocasionen les síquies dels carrers per mor de posar les tuberies per a l'aigua canalitzada ja comencen a ser massa molestoses. Les de plaça i el carrer Major foren asfaltades abans de festes, però la resta, que són moltíssimes, encara romanen igual.

Antonina Cloquell Gomila, llicenciada en traducció, políglota, viatgera incansable

L'afany de saber i el desig de conèixer món, els seus principals objectius

La rialla que adorna la seva cara la transforma aparentment en una nina de vuit o deu anys. Però quan va responent a les preguntes que li feim i ens dona la seva opinió damunt els temes que tractam, ens n'adonam també que estam davant una persona que, tot i essent relativament jove -31 anys-, té una experiència que per a ells voldrien molts de majors. És n'Antonina Cloquell Gomila.

No li vola el cap. Tot el que ens diu o comenta és fruit, com hem dit abans, de l'experiència i del seu estudi constant.

És una nina gran amb la cultura i la intel·ligència pròpies de les persones que s'han dedicat a l'estudi, la feina i els viatges arreu del món.

Durant l'entrevista la seva cara ha reflexat la sorpresa, la preocupació i l'optimisme, al mateix temps que els seus ulls ens interrogaven en la majoria de les vegades.

Un somriure constant acompanya les seves respostes dient tant les seves faccions com les paraules que pronuncia. Molt expressiva. La seva conversa té un contingut. No és supèrflua o vana.

Domina l'anglès, l'alemany i el francès a més, com és natural, el castellà i el català. Als vint-i-un anys acabà la carrera de Magisteri.

Són quatre germans: Jaume, Bartomeu, Sebastià i ella, que és la major.

-Et veuen molt poc pel poble, solament a l'estiu. On caplleves la resta de l'any?

Ens mira amb l'alegria que vessa pels seus ulls, al temps que s'asseu, o millor dit, es col·loca damunt una espècie de butaca senzilla que hi ha al nostre enfront i posa les cames entrecruades. És la posició de la imatge del Buda que coneixem, amb la diferència que aquest duu molta més carn. Una taula on hi tenim el papers estès entre nosaltres.

-Es pot dir que no tenc domicili fix. Recent acabada la carrera de Magisteri i amb el desig d'aprendre alemany, vaig partir cap a Suïssa. Allà estava amb una família, on, al temps que em cuidava dels seus fills -al que es diu "Au-pair"-

aprenia alemany. Aquest any em vaig enyorar molt. Vaig pensar constantment amb la meua família, les meves amistats, enfora tots, i les festes del meu poble, que tant estim. Vaig fer el propòsit de no sotir mai més en l'estiu.

-Això vol dir que persisties en l'afany de viatjar?

-Efectivament, tenia ganes d'ampliar els meus coneixements d'anglès, i vaig volar a Anglaterra, concretament a Bristol. Hi vaig estar quasi un any treballant a un restaurant.

-Notares la diferència de caràcter entre els suïssos i els britànics?

-Sí. Els suïssos són molt correctes i educats, però quan els toca relacionar-se són poc comunicatius i freds. Els anglesos són més oberts. M'atrevesc a dir, però, que el seu nivell intel·lectual no arriba al dels suïssos.

-Com ens situaries, a nosaltres, els de les illes, entre els habitants dels dos països abans esmentats?

Roman un moment en silenci i ens mira amb una serietat desacomunada en ella, abans de respondre.

-Idò mira, no feim tan mal paper. Estam acostumats a infravalorar-nos. Devora els suïssos ells ens superarien, sens dubte. Però podem mirar-nos cara a cara amb molts de britànics. Em referesc

culturalment.

-Ja et tenim de tornada a Montuïri; quines foren les següents passes?

-Cap a Barcelona, on vaig continuar en la diplomatura de traductora-intèrpret. Mentrestant em vaig preparar i posteriorment aprovava les oposicions de Magisteri.

L'observam. La seva capacitat de feina és extraordinària. Ens mira també amb ulls divertits.

-Continua, Antonina, per favor.

-Em donaren plaça al Col·legi Nacional de Porreres on hi vaig impartir classes durant tres anys. Naturalment, durant aquest temps no vaig poder viatjar; no podia perdre la plaça.

-Això vol dir...

-Sí -contesta divertida-. Al tercer any d'estar a Porreres vaig demanar excèdencia i vaig partir de bell nou cap a Suïssa, on em vaig emprar a un banc japonès, el "Nomura Bank". De llavors ençà dispòs de passaport suís. A la tornada vaig continuar estudiant a Barcelona la diplomatura de traducció.

-Però en l'estiu, a Montuïri.

-Això, sí. Com t'he dit enyor la meua família, el meu poble, els meus amics... tot el que és d'aquí. M'hi sent molt bé. Dins aquest parèntesi havia vist un anunci als diaris on una agència de Londres, per un preu diríem raonable, ofería un viatge per donar la volta al món.

-No ens diràs...

-Sí! Jo havia estalviat un poc durant els tres anys de classes a Porreres i vaig partir cap a Londres, a les oficines que oferien el viatge. En realitat, m'aclaríen, era un viatge a Austràlia, volant en direcció a l'est; però el retorn es feia per damunt el Pacífic, passant per Nord-Amèrica. Per tant, pràcticament donaven la volta al món. Em convengué i poc temps després volava cap a l'Índia.

Només amb aquest viatge hi ha tema per a unes quantes entrevistes. L'espai de què disposam ens exigeix abreviar. Fèrem constar, però, que visità Cache-

mira, Indonèsia, Tailàndia, algunes ciutats més de l'Índia, Singapur, Java, Bali, a l'est de Java, Nova Zelanda, Illes Cook, Tahití de la Polinèsia francesa, les Illes Fidji, en el meridià, de les quals el temps endarrereix o avança 24 hores... Continua volant damunt el Pacífic cap a Los Angeles, San Francisco, Nova York i arribà a ca seva el 15 d'agost, just a punt de les festes de Sant Bartomeu de 1993?

Abans de continuar respiram fons, però ella no s'altera el més mínim.

-No t'imaginam mans plegades. On li pegares llavors?

-Vaig partir cap a Barcelona on vaig continuar els estudis, els quals, mitjançant uns exàmens pont, es convertiren amb la llicenciatura com a traductora. Abans havia estat amb el meu germà Jaume a Düsseldorf (Alemanya) i empleada a una estació d'Esquí, de Suïssa.

-Actualment, a què et dediques?

-Enguany estudiï l'idioma japonès, com a optatiu, que m'agrada molt. Si els plans em surten bé, aniré al Japó a ampliar estudis.

-Es que pretens anar a Brussel·les o a les Nacions Unides com a traductora?

-No. És que m'agrada estudiar-l'ho; a més de poder comunicar-l'hi i comprendre més bé la gent d'altres països, saps que hi ha darrera una ètnia determinada i et pots comunicar amb ells. Saps com són les persones i les comprensions. I també molt important: pots llegir llibres en versió original.

-Situem-nos un poc més a prop. Quina opinió tens de nosaltres matei-

xos, els de les illes?

N'Antonina fa una estona que no riu.

-Els mallorquins estimam massa els doblers. Els anteposam a qualsevol altre valor humà. A una persona que estima la seva terra li és dolorós veure com venen les finques als estrangers. També és lamentable veure construir sense tenir en compte el paisatge. A Montuiri, on fins fa un cert temps s'havia preservat els espais naturals, ja hem començat aquests darrers anys a construir d'un mode descontrolat, fent que ens durà a què el poble perdi el seu caràcter.

-Com et definiries a tu mateixa?

-Em consider una idealista i consider que s'hauria de reivindicar arreu del món aquest idealisme. Per desgràcia la tendència és valorar allò que és material.

-Com veus el món actualment?

-Intent esser optimista; però consider que el món no va bé. Tirar els nostres productes, literalment parlant, mentre hi ha gent que es mor de fam, és una vergonya. El món industrialitzat viu damunt l'esquena del tercer món. El nostre benestar es basa sobre la misèria dels altres. Realment, dins la societat en què vivim es pot dir que estam molt bé, però encara hi ha gent que es queixa, no ens és suficient, volem més... Què volem? No ho sabem.

-Digues-nos més coses de tu mateixa i què penses d'aquest món tan conflictiu, del què estam parlant?

-De mi mateixa et diré que som una nostàlgica, no ho puc evitar. En quant als fets que ens enrevolten, la meua opinió és que cal recordar que aquest progrés del què tant ens feim grossos, sols és

tècnic, perquè, humanament parlant, ens queda molt de camí per endavant. El món està dominat per el consumisme. Jo visc dins aquest món, però no puc estar d'acord amb el fet. Em consola viure devora els qui estim, essent conscient dels mals i injustícies que assolien aquesta terra.

-Només unes breus preguntes, ja que l'espai de què disposam és just. Quin tipus de música t'agrada?

-La de jazz, la minimalista i la brasil·lenya.

-Les pel·lícules del teu gust?

-Em referiré a les més recents: "Fresa i chocolate", "Azul", "El Piano"... no m'agraden les espectaculars, sinó les que tenen contingut.

-Passem a la literatura: uns quants autors del teu gust?

-Milan Kundera, Böll, Bowles...

-El teu hobby?

-En aquests moments estudiar japonès.

-Et sents subvalorada pel fet d'esser dona?

-Mai m'he sentit infravalorada per la meua condició de dona, i trob molt natural que tinguem les mateixes oportunitats que els homes.

-Què els diries als qui ens enrevolten?

-Sempre és delicat donar consells. Però jo diria, tant als vells com als joves, que en les seves relacions hi hagi més comprensió i flexibilitat.

Sobren comentaris. Si duiguéssim capell ens el llevariem davant n'Antonina i moltes altres dones, valors també anònims del nostre poble.

Miquel Martorell Arbona

SALIBRETA GEGANT
PES SEU INTERÈS

fins al **6** %
T.A.E.

BANCA MARCH

...SORTEJAM MUNTANYES DE REGALS
I UN COTXE CADA MES!!

* Exemples de T.A.E.: Per 100.000 Pts.: 3% • Per 500.000 Pts.: 4%
• Per 1.000.000 Pts.: 5% • Per 2.500.000 Pts.: 6% Saldo mínim 100.000 Pts.

Un grup de jovenetes de Montuïri, a Ruberts Hi visqueren una "fantàstica" experiència

El passat mes de juliol un grup de jovenetes de Montuïri d'entre setze i devuit anys passaren cinc dies a Ruberts. Allà, per mitjà de n'Onofre Torres, rector de Montuïri, tengueren l'oportunitat de participar en una experiència que elles mateixes han qualificat d'ineplicable.

Amb l'estada a Ruberts s'intentava viure l'estil de vida del Déu amor, l'ambient d'estimació i amistat hi va estar present en tot moment.

El centre d'animació de Ruberts pertany a l'obispat. Fou construït pels mateixos grups de persones que, com aquestes joves de Montuïri, volgueren oferir la seva feina d'una manera desinteressada.

A Ruberts s'aprèn a conviure amb altra gent, a col·laborar i a ajudar els necessitats, a més de cuidar-se del manteniment de les instal·lacions i dels terrenys.

Acompanyats per tres monitors, encarregats de coordinar les tasques, aquestes jovenetes de Montuïri hi passaren una setmana la qual, sens dubte, moltes d'elles no oblidaran durant tota la seva vida.

Coneguem, però, expressat de la paraula d'elles mateixes, el que feren durant aquesta setmana i que fou allò que més i allò que manco els va agradar.

-D'on sorgí la idea de realitzar aquesta estada a Ruberts?

-Ja era l'any passat quan n'Onofre, rector de Montuïri, ens va proposar anar a passar uns dies a Ruberts, a una casa propietat de l'obispat, on s'organitzaven unes diades de convivències entre joves. L'any passat ens va agradar tant que enguany no hem dubtat en tornar-hi. I aquesta vegada hem quedat tant o més contents que l'any passat, ens ho hem passat molt bé. L'any que ve, si és possible, ens agradaria tornar-hi.

-Qui són les joves de Montuïri que heu participat d'aquesta estada a Ruberts?

-Érem tantes que ens haguérem de dividir en dos grups, ja que les places eren limitades. En el primer grup hi érem na Miquela Nicolau, na Cati Amengual, na Cati Sastre, na Conxa Cerdà, n'Apol·lònia Rigo, na Margalida Pocoví i n'Antònia Mª Verger. En aquest primer grup

El grup de jovenetes de Montuïri que a Ruberts participaren en el primer torn, acompanyats del rector, Onofre Torres i de tres dels seus monitors

només érem al·lotes montuïreres, però en el segon, entre les nostres companyes s'hi mesclaren nines d'altres pobles. En el segon grup, les de Montuïri eren la Lina Morlà, n'Antònia Ribas, na Coloma Miralles, na Francesca Bauzà i na Cati Mascaró. Les del primer grup hi anaren a mitjan mes de juliol, i les del segon, el mes d'agost.

-No hi havia al·lots?

-Enguany, no; l'any passat sí que en vengueren, però enguany, per qüestions personals i de feina no n'han vingut.

-Què és realment el que fèieu a Ruberts? Contau-nos, per exemple, què és el que realitzàveu un dia normal.

-Ens aixecàvem devers les 6 del matí. Unes preparaven el berenar, mentre que altres s'acabaven de despertar, es rentaven i es vestien. A les set menys quart fèiem pregària fins a les set, que era l'hora de començar la feina. Les feines que realitzàrem durant aquests cinc dies foren tan variades, com cuinar, netejar la casa, pintar persianes, collir tomàtigs i tota casta d'hortalisses; penjar les tomàtigs que havíem collides, fer confitura, entomatigat... Teníem un porquet al qual també ens cuidàvem de donar-li menjar. En una paraula, fèiem feina de tot tipus

durant tot el matí fins devers les dotze. Així sí, a les deu ens aturàvem mitja hora per descansar. A les dotze, ens dutxàvem i a la una en punt, el dinar ja era damunt la taula. Un dinar fet per nosaltres mateixes.

-A l'horabaixa, què fèieu?

-En haver dinat teníem fins a les quatre per descansar. En aquesta hora començaven les dinàmiques, que duraven fins a les set. Llavors fèiem mitja hora de silenci, mitja hora més de pregària i a les vuit i mitja sopàvem. En haver sopar ens reuníem totes i ens repartíem les feines de l'endemà. A les deu i mitja tothom ja havia d'estar callat, encara que era difícil aconseguir-ho i sempre eren les dues o les tres de la matinada quan ens adormíem.

-Heu anomenat una activitat que podríeu explicar en què consisteix. Ens referim a les dinàmiques.

-Les dinàmiques són unes activitats que realitzàvem conjuntament. En elles es pretén ajudar a conèixer-te millor a tu i els demés; així com ets. I a acceptar i estimar els altres així com són. La feina la realitzàvem de la següent manera: qui tenia un problema, l'havia de contar. D'aquesta manera, entre tots podíem

trobar la solució més aviat, i per altra banda el fet de contar aquest problema era una experiència d'alliberació, era com si et llevessin un pes de damunt. En un principi va esser una mica difícil contar aspectes de la teva vida privada, a la resta; però poc a poc, a totes se'ns va anar fent més fàcil. Les dinàmiques eren dirigides, per dir-ho de qualque manera, pels monitors. Ells foren els que ens van ajudar més a l'hora de rompre el gel.

-No devia esser fàcil contar coses íntimes.

-Un pot pensar, i de fet a nosaltres mateixes ens passava, com podem contar coses de la nostra vida íntima, problemes que no saben ni els nostres millors amics, a unes persones que no coneixíem de res, com eren els monitors. Però això no va esser problema. Allà hi havia un clima molt familiar; érem una gran família. L'ambient en què vivíem ajudava molt a fer-te amb els demés, a conèixer-los i a estimar-los de la millor manera.

-A part d'organitzar les dinàmiques, quines altres feines feien els monitors? Quina és la seva missió a Ruberts?

-La feina que tenien els monitors, que eren tres, era preparar-nos les tasques de cada dia. A això ho fèiem cada vespre i nosaltres mateixes ens les repartíem de la manera que més ens convenia. Això sí; cada una feia allò que volia; en cap moment es va obligar a fer res que no es volgués fer. La tasca dels monitors era essencialment la de dirigir les dinàmiques i coordinar una mica les feines.

-Quin fou l'objectiu principal de la vostra estada a Ruberts?

-Amb l'estada a Ruberts, el que intentàvem era viure l'estil de vida del Déu amor; intentàvem viure de la feina que fèiem. Per exemple, l'empotat de tomàtiques, les confitures que hem fet enguany serviran per a l'any que ve, no per a nosaltres, sinó pels qui hi vagin. Allà la dependència de l'exterior és mínima; basta dir que no ens va costar cap doblar anar-hi. Tot quan menges i consumeixes és la recompensa de la feina que fas. Per altra banda, el centre d'animació de Ruberts està obert a tota casta de donacions, ja siguin sobres de col·lites, roba vella, pintures... tot quan sigui.

-Per què no feis un poc d'història d'aquest centre de Ruberts. Com va esser que es va fer? Per què?

-En un principi hi havia uns terrenys

L'homenatge als majors

Enguany, per esser l'Any Internacional de la Família, l'Associació de Persones Majors també el va tributar a les pesones de totes les edats

Els majors de 80 anys, les parelles de les noces d'or i d'argent, la joventut i la infància reberen enguany l'homenatge que els tributà l'Associació de Persones Majors, diumenge dia 21, a plaça

que eren de l'obispat. Allà s'hi va començar a anar a fer-hi convivències en tendes de campanya. Més tard, els mateixos grups de persones que hi anaven, començaren a fer-hi obra per construir-hi una casa. Poc a poc s'aixecaren totes les instal·lacions. O sia, es pot dir que està feta pels mateixos participants de les convivències. El manteniment de la casa, terrenys i altres instal·lacions també es fet per nosaltres mateixes. Allà s'hi va per fer-hi feina, però no és una feina pesada, ja que fas allò que vols, i a més, amb les millors companyies. És molt divertit. Per exemple, enguany coincidí que la setmana que nosaltres hi érem se celebraven les festes patronals de Ruberts, i de molt bon gust ajudàrem a empaperinar la plaça.

-Quines conclusions treuríeu d'aquesta estada al centre d'animació Ruberts?

-L'experiència que hem viscut allà és inexplicable, és fantàstica. De fet, les que hi havien d'anar en el segon torn ens demanaven què tal? Com us ho heu passat? I nosaltres, els dèiem que ho havíem passat molt bé, però que no es podia explicar. Elles mateixes ens van dir que no s'imaginaven tal com va esser,

saben allò que feien i tot. La manera com t'estimes, com t'ajudes i t'ajuden els altres i la manera com et veus estimat és inexplicable. Allà tothom es fa amb tothom, l'amistat hi és per tot. La prova de la nostra diversió i satisfacció és que l'any que ve ens agradaria tornar-hi.

-Desitjariau afegir qualque cosa més?

-Ens agradaria donar les gràcies a n'Onofre Torres per proporcionar-nos aquesta oportunitat de participar en aquestes convivències de Ruberts; i a tots els monitors, ja que no es podien portar millor. Gràcies. Ah! I animam tothom que pugui que hi vagi; s'ho passarà molt bé i no es queixarà de res.

Què hi anirien de bé les coses pel món si tot fos com a Ruberts; que tothom ajudés tothom; que tothom s'estimés i que s'acceptassin els altres tal com són. Sens dubte la lliçó que hauran après aquests dos grupets de joves haurà estat d'admirar. Tant de bo segueixin amb l'amistat en què conviuen a Ruberts i puguin aplicar al món que les enrevolta la lliçó apresada! I que quan hi tornin s'ho passin tan bé com aquesta darrera vegada.

Antoni Mesquida Llinàs

El montuïrer Antoni Tous va fer l'exposició número 25 durant les passades festes de Sant Bartomeu

Vol crear una escola de pintura a Porreres, poble on exerceix com a mestre d'EGB

Ha arribat a l'exposició número 25. El seu escenari ha estat precisament el poble que el va veure néixer un 17 de novembre de 1946. Les dades, les més sentides a un montuïrer: les festes de sant Bartomeu. En aquests dies de joia, els montuïrers tengueren l'oportunitat d'admirar l'obra del seu paísà Antoni Tous Miralles. Es tractava d'una mostra de pintura a l'oli, dedicada bàsicament als paisatges, els quals gaudien de "la novetat d'algunes teles de jardins on realment el color brota de dins elles".

Antoni Tous exerceix com a professor d'EGB al col·legi Verge Monti-Sion de Porreres, localitat on pensa crear una escola de pintura "oberta a totes aquelles persones que tinguin interès en treure música al pinzell". El seu art és conegut arreu de la comarca del Migjorn i Llevant. A la pri-

mera exposició de l'any 1977, a la Sala Mariana de Montuïri, n'han seguit a Felanitx, Campos, Santanyí, Porreres, Manacor, Portocolom, Colònia de sant Jordi... La d'aquests dies ja fa la vint-i-cinc en dèsset anys.

- Quina és la raó de pintar?

- No ho sé exactament. Vaig començar després d'haver acabat els estudis de Magisteri. Esdevé quelcom que surt del teu interior sense adonar-te per què. Possiblement, el meu temperament nerviós i la necessitat de relaxament va ser el que em va conduir a pintar i pintar... sense que m'importàs el temps. Em produeix una sensació de tranquil·litat, assossec i silenci. Esdevé una esperança per a la pau, un amor cap a tot allò que ens envolta.

- Com et definiries?

- Som un pintor completament autodidacta. Pint el que m'agrada, els nostres paisatges. La forma és neorealista i l'espàtula es converteix en el vehicle transmissor de les meves sensacions cromàtiques.

A l'època d'estudiant, en Tous -com l'anomenam a Montuïri- destacava ja per la perfecció dels seus dibuixos. Ara ho fa en la pintura.

- Toni, dibuix o pintura?

- La base de la meua pintura és indubtablement el dibuix. El que resulta difícil és prescindir de les formes. Cal un bon fonament de dibuix; però, per pintar el que realment importa és el color, que és allò que a mi més m'agrada.

Tous Miralles té com a projecte "continuar treballant amb sinceritat tant a la docència com a l'art". Amb la finalitat de "poder enllaçar aquestes dues passions", vol instaurar l'Escola de Pintura a Porreres.

- En qualitat de professional de l'ensenyament, com penses que s'hauria d'impartir l'expressió artística dins l'aula?

- Una vegada haver après les bases fonamentals, cadascú ha d'interpretar el tema elegit a la seva manera. Per a mi, és primordial el potenciar la creativitat del nin. Només així serà capaç d'autoavaluar-se, sabrà copsar i aprendrà a ser crític.

Els vells cossiers

Aquest esbart de vells cossiers que amb les seves danses tant han enlairat Montuïri anys enrera -dimoni i tot-, el passat 22 d'agost rebieren l'homenatge del poble que aquell vespre no els va escatimar l'aplaudiment que es mereixien

Biel Gomià

El guanyador del III Concurs Literari de Conte Curt

Dies de sol i de festa

—És massa jove, no crec que aguantis fins al sol post —digué el meu pare a aquell home—.

—No passis pena per s'al-lot —contestà ell—, n'hi ha dos a s'estol que només són una mica més grans que ell i es porten molt bé. A més... jo els he de manar.

Jo vaig insistir en què sí, que volia anar a aplegar ametlles, que tots els amics hi anaven.

El meu pare em pegà una mirada com si em prenguéssim mida.

—Bé, en parlarem amb ta mare i veurem que diu, contestà indecís.

La meua mare ve ser més mala de tòrcer, però al fi accedí, i aquest va esser el primer any que vaig anar a aplegar ametlles a la possessió d'Alcoraia. Guanyava set reals cada dia de sol a sol, i me'n duia el berenar i dinar dins la senalleta. Estava a punt de complir els nou anys, però jo deia que en tenia nou i mig. Entràvem dins la darrera desena de juliol, a començaments dels anys vint.

Feia més d'un setmana que aplegàvem ametlles. Aquell horabaixa havíem pres tasca i l'acabàrem uns vint minuts abans de pondre's el sol. Tota l'al-loteria prenguérem camí cap al poble amb molt d'avalot. No solament era agradable haver acabat la tasca dejorn, el mèrit, la satisfacció era també, que ho sapiguessin els qui ens veien passar camí del poble.

Uns minuts després caminàvem pel camí de Porreres a punt de desviar-nos cap als son Muts, en direcció a Montuiri, quan ens vam topiar amb un home de mitja edat. Duia una bicicleta manillar baix amb fanal de carbur, que empenyia amb una mà. Ell anava a peu. Damunt el manillar hi estava subjecte, fermat ben estret, un boliquet de roba —al meu pare— dins un mocador de quadres.

S'aturà una dotzena de passes abans d'arribar a nosaltres. El trull i el renou quedà minvat quan preguntà si la possessió que es veia allà dalt, a la dreta, era Alcoraia. Li contestàrem, uns quants, afirmativament amb el cap, mentre la resta observava en silenci. Ell féu també un senyal afirmatiu donant-se per assabentat i continuà a peu amb una mà al manillar pel camí ple de clots i pedres. Semblava venir de molt enfora. Una capa fina de pols l'abrigava de cap a peus.

Regalims de suor li marcaven la cara des del front fins al pit. Se'l notava cansat, molt cansat.

Continuàrem amb el trull cap al poble mentre el sol, ja molt baix, es volia amagar darrera la muntanya.

L'endemà, quan arribàrem al tall notàrem, entre els altres, la presència d'un espolsador nou en el lloc del pastor, que solia venir els horabaixes. Férem uns quants comentaris baixets entre nosaltres el temps que aixecaven les ametlles; però d'aquí no passàrem. Tampoc no passaven el dies, què eren llargs, durs i calorosos amb un sol implacable què ens sofregia les entranyes.

Sol post, de retorn al poble, un grup reduït comentà amb breus paraules altra volta la presència de l'espolsador nou. Cap de nosaltres li havia sentit la veu, i en una cosa coincidien tots: era feiner i pareixia bona persona. Jo era el més petit i em limitava a escoltar; però sí, li trobava al seu mode d'esser un atractiu especial.

Acalats davall els arbres, tenint esment que la senalla fos plena al mateix temps que els altres per anar a buidar, i anant també molt vius per no caure a la baldana, continuaven els dies de sol implacable. Els vespres, extenuats, dormíem arreu, i a la matinada abans de sortir el sol, tot el grup era de bell nou passat els Son Muts, camí d'Alcoraia.

Però tot té fi en aquest món, i en conseqüència acabà també la temporada d'ametlles. Jo havia esquinçat dos parells d'espardenyes, camia i calçons curts cada dia amb més sarzidures i també cada dia mirant menys prim amb el llenguatge que empràvem entre nosaltres. El darrer dia, a mitjan matí, l'home que es cuidava de nosaltres s'acomiajà del tall. Al mig dia fèrem molt de trull, a penes dinàrem, ens tiràrem aigua a grapes i ens banyàrem als abeuredors de Sa Font. Alguns es van tirar mig vestits al safareig. Férem un poc llarg, però tot acabà bé.

A mitjan horabaixa havíem acabat. Recollírem senalles i senalletes i partírem cap a les cases a cobrar. També hi havia els espolsadors i uns quants misatges. Aquests feien bromes als més grans de l'estol i un aire de festa omplia

l'empedrat de davant les cases. Assegut al cap d'una paret baixa, el sen Vicenç —l'espolsador nou— ens mirava sostenint un "filet" entre els dits. També ell volia alegrar-se amb nosaltres, malgrat en la seva cara es notava que tenia els pensaments més enfora.

Vaig avançar unes quantes passes quan em tocà cobrar la saldada. Durant la temporada havia guanyat cinquanta-sis pessetes, que equivalien a trenta-dos dies de feina. Eren els primers doblers que guanyava en la vida i estava que no hi cabia. Amb les mans plenes de duros de plata, els vaig enrotllar dins el mocador de moca, i fent-li un nuu molt fort me'l vaig posar dins una butxaca. El moment que alçava el cap, els meus ulls es toparen amb els del sen Vicenç, que m'observava amb benevolència i simpatia aprovant el que feia. Em vaig empegueir un poc. Més tard descobria que en aquells moments s'havia iniciat la nostra amistat.

Partírem cap al poble quan el sol encara era alt. L'amo ens havia pagat aquest darrer dia de jornal sencer i a més del núvol de pols que deixàvem pel camí, també pels voltants deixàrem constància de la nostra eufòria cridant i cantant sense ordre ni concert. L'assumepte era fer renou.

Estàvem a denou d'agost. La calor era
(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

sufocant, L'endemà el vespre una llam-pagadissa persistent i llunyana damunt l'horitzó, per la part de Sant Joan, deixà sentir uns trons fons carregats d'amena-ces. La matinada del vint-i-un, quan hi començaven a veure, la tempesta elèctrica havia despertat tota la gent; els llamps quasi besaven la terra verducant perillósament i els trons anaven enganxats un amb l'altre. La pluja vingué quasi de cop. Primer, amb gotes clares i grosses com anous que pegaven damunt la terra amb cops secs avisant del que venia. I no es féu esperar. Un vertader diluvi caigué damunt el poble i termes del voltant amb rapidesa, com si la fúria de la natura es descarregàs amb ràbia damunt la terra seca i assegedada. Fou una d'aquelles tempestats violentes d'estiu que no vingué de nou als vells. Devers les nou del matí el sol brillava altra volta damunt un cel impol·lut i blau. Solament uns nimbus esvaïts i llunyans, què es veien a la part de ponent, delataven les causes del passat temporal. Hi hagué unes torrentades sense conseqüències devers Son Trobat. Però la terra agrafà la pluja que havia durat unes hores. Fins al migdia hi hagué una certa frescor a l'ambient, però l'horabaixa tornà fer calor. Algunes tires de paperí de colors, que havien començat a posar amb motiu de les festes de Sant Bartomeu, desaparegueren i quedà el fil nuu, tenyit de colorins. Els pins que havien posat a les façanes del carrer Major i la plaça quedaren adornats de petites gotes de rosada.

Continuà idò la calor, i continuaren també tots els al·lots i joves —ells i elles— acudint els vespres al carrer de Can Niu, on hi assajaven els cossiers. Teníem les festes damunt.

El vint-i-tres d'agost era un dels grans dies; començaven les festes, uns dels esdeveniments emblemàtics del poble. La part del matí es notava una activitat inusual, la gent anava i venia, però ocupada amb feines falagueres i sense importància. Alguns espolsaven les darreres ametlles. Al migdia tothom era a casa seva i l'activitat era nul·la.

Damunt les tres de l'horabaixa, amb un sol de justícia i contra el parer de mumarè, em vaig posar l'uniforme de fer via, o sia: camia màniga curta, calçons curts i espadnyes blanques catalanes amb unes vetes llargues fermades fort, què em donaven unes quantes voltes

pels turmells. Més falaguer que un cabrit vaig partir per amunt.

Per la plaça, en grups i començant a fer trull, nombrosos al·lots de la meua edat es movien d'una part a l'altra, fent visites constants al vell solar de la Carnisseria, on hi encenien els cigarros de "cau" que molts ja duïen a la boca. Una tira de torroneres començava des del pi de devora els graons d'enmig fins a la rectoria. Dues o tres més o l'altra banda dels citats graons quasi davall el cadafal de la música, i tres o quatre a la part de Can Pieres, a prop de Can Ferrando. La cosa pareixia que prometia. Un carro amb una bóta grossa plena d'aigua, que duia subjecte de través un tub amb foradins, regava el carrer major i la plaça.

Poc a poc l'al·loteria, en grups nombrosos o petits, començàvem a moure'ns pel carrer Major en direcció a Son Rafel Mas, cap al carrer de Can "Niu", d'on sortien els cossiers.

No fórem els primers. Nins —aquests molts nombrosos a una distància de Can "Niu" més que prudencial—, al·lots i al·lotes, joves molts i qualque vell, omplien més de mig carrer. Un grup apinyat com un eixam tapava el portal de ca l'amo en Joan. Per su allà hi pasturàrem amb els amics devers una hora. Damunt les quatre (no oblidem que anàvem amb hora solar) el dimoni començà a treure les banyes unes quantes vegades pel portal esbandint el caramull de gent de davant i provocant una sèrie de carreres entre els més petits situats devers Cas Ruberter i la botiga de Can Roca.

Se sentiren les xeremies i el tamborí dels tocadors externs que havien arribat unes hores abans. L'amo en Joan "Niu" inicià els primers compassos vibrants de "Flor de Murta" acompanyats dels tocs rítmics del tamboret, i aquella massa de gent que ocupava tot l'espai es començà a moure cap al carrer des Pou del Rei. Sortiren els cossiers, uns sers de blanc, amb la seva roba adornada de colors vius i petits miralls, donant més llum al carrer que la del sol. Mocadors vistosos i brots d'alfabeguera florien en les seves mans. El dimoni donà una envestida i la gent jove inicià les carreres que havien de durar fins al vespre.

Durant la resta de l'horabaixa els cossiers amb les seves danses, les envestides del dimoni i la música alegre i única del flabiol i tamboret, acompanyats de les xeremies, inundà el poble passejant-se pels carrers. Mentre, el so del flabiol,

"Partírem cap al poble quan el sol encara era alt". Altra gent ho feia amb el carro i la bística.

i al ritme de "Flor de Murta", "Obrui-mos", "La Gallineta Rossa" i altres peces, es deixava sentir. Seguïem darrera els cossiers i corriem davant el dimoni, sentint bastants de nosaltres la llera que feia xiular en Banyeta devers les nostres cames i que emprava amb més vigor quan, al fi de qualque dansa, la dama, dominant-lo, li passava per damunt. Llavors en Banyeta-Verda s'alçava bramulant i furiós; l'escampadissa d'al·lots i la carrera era frenètica. En algunes ocasions queia algun dels primers de l'ona que fugia de les corretjades, i es formava un caramull d'al·lotets, nins i nines. Als pocs minuts, quan s'havia dissolt, quedaven su allà, solitàries, unes quantes parelles d'espardenyes escampades. El dimoni donava mitja volta. Unes breus llàgrimes, un parell de genolleres i a córrer altra volta. Així fins al vespre, acabant a plaça, on una gran multitud l'ocupava per complet.

En aquest horabaixa, per enfora que visqués, qualsevol montuïrer no faltava a plaça. Cares alegres saludaven amics que només es veien un pic a l'any. Era també la cita obligada de pastors, missatges, porquerets, egüers, amos i madones de possessions del terme i més enfora.

Tardet, ja al vespre, la dansa dels mocadors obria la marxa de les autoritats fins a l'església. Jo ja era a ca nostra tot suat i rebent uns quants avisos dels meus pares.

Em vaig rentar els peus, donant-me

abans també unes quantes grapades d'aigua per la cara i el coll. Només vaig sopar i enllestir amb una altra roba, que la meua mare em va fer posar, vaig tornar a partir per amunt. S'acostava per a mi un espectacle fora de sèrie: la revetla. Aquest dia jo havia fruit d'una llibertat a la qual no n'estava acostumat. Acabava de complir els nou anys.

Eren ja damunt les onze del vespre quan el vaig descobrir. Assegut a l'escalonada central dels graons; la jaqueta damunt les espatlles i l'etern "filet" entre els dits, un més dins la gentada que també seia mirant-se la festa i a penes donant lloc per passar. Era el sen Vicenç. Per la plaça tampoc hi podien passar, tot estava ple i començaven a amollar les primeres rodelles. Ens entreteníem amb uns quants amics empipant un grup de nines amb una pilota de pell unida a un elàstic llarg. Em vaig desviar dels companys en direcció al meu amic. Així el considerava. Un home ja major que em feia cas i m'escoltava. Tenia una mirada oberta i un atractiu especial, inspirava respecte i confiança.

—Què tal, Llorençet —em saludà—; ja has descansat de la temporada d'ametlles?

Jo vaig riure al temps que ell, somrient, també es posava el "filet" a la boca expulsant seguidament una caramellada de fum, el qual, per un instant, li tapà la cara.

—No sabia que haguéssiu de venir a la festa, li vaig dir.

—Sí. Demà em toca guardar i l'amo m'ha empès perquè vingúes avui una estona. Hi ha molta gent. M'agrada.

Em vaig fer un poc de lloc així com vaig poder i vaig asseure'm devora ell com si fos el meu pare. No sé perquè en aquells moments els vaig comparar. Tan sols ell m'inspirava els mateixos sentiments i em sentia molt bé al seu costat.

Em demanà pels meus pares i parlàrem junts mirant el bigarrament de gent que difícilment podia passar per la plaça. Enrevoltats per la remor de les converses d'aquella multitud, els sons festius de la música que tocava damunt el cadafal, el perfum de l'afabeguera que surava dins l'ambient mesclat amb l'olor del "cacau" que fumaven darrera nosaltres quatre mocosos com jo, l'aire que s'havia refrescat un poc i els coets que amollaven de tant en quant, em feien sentir divinement: era el dissabte de Sant Bartomeu. Un moment màgic. El temps passava i

no ens n'adonàvem d'ell: el vivíem.

Tal volta m'havia distret considerant tot el que he exposat dins la meua ment infantil deixant-me dur per la màgia del moment i fruit contemplat el poble en festa com sols es podia veure en data com aquella. Els meus pensaments volaven i es mesclaven amb tots els de la multitud que ens enrevoltava.

—Em sembla que els teus amics et criden, Llorençet —vaig sentir que em deia, de prompte, el sen Vicenç—.

Em vaig posar dret, cara alegre, dirigint-me a ell que també em tornava el seu somriure.

—Si veis els meus pares, digau-los que som per aquí. Ens tornarem veure més tard. Feu un signe afirmatiu, ple de comprensió amb el cap.

Vaig davallar a bots com vaig poder, entre la gent asseguda als graons, i amb una exhalació vaig esser a baix topant-me amb un cantó de la taula d'una torronera i quasi vaig tomar mitja senalla d'avellanets. Corria ràpid cap als meus amics que continuaven donant-se pilotades amb el mateix grup de nines i aquesta vegada ells duïen les de perdre. Darrera, cridant fort, una veu que vaig suposar era la del torroner, feia ofertes de tocar-me el coll.

En mig minut m'havia confús entre la gran gentada feliç del vespre.

Després de les darreres rodelles, que s'acomiadaren amb un trons que sordaven i la plaça inundada de fum que s'anava diluint, una marca humana, entre ells els meus pares i jo, buidava cap a casa. Les emocions del dia necessitaven un descans.

Esgotat, suat encara i feliç, em vaig dormir quasi tot d'una. No sense abans fer un repàs del que ens esperava el dia següent.

L'endemà, dia de Sant Bartomeu, prendria lloc prest a l'església, i em posaria dret damunt el banc per veure ballar l'Oferta als cossiers. A la sortida de l'ofici m'aficaria, si podia, dins l'Ajuntament, on podria admirar el ball d'"Es Mercançó". L'única vegada que es balla durant les festes.

Les cintes de colors dels cossiers, els mocadors que dibuixaven figures fantàsiques durant els balls, el renou dels cascavells, el perfum d'afabeguera i unes banyes enrevoltades i atrevides em rondaren tota la nit...

"Un grup apinyat com un aixam tapava el portal de ca l'amo en Joan..."

Era un altre nin el qui ara interrogava:

—I el sendemà, padrí? —preguntava assegut en terra a l'ancià que rondava els vuitanta anys i estava contant al seu nét part de la història de la seva infantesa—.

El vellet, assegut a una cadira baixa, es llevà de la boca la pipa que s'havia apagada. Es reincorporà lleugerament mirant a través del portal de la casa; semblava mirar molt enfora, més enllà del gran espai: en el passat. Va anar per parlar, però un accés violent de tossina no el deixà continuar. Tenia les mans estretes al pit, sense amollar la pipa.

El nin, un poc retgirat, s'havia aixecat d'enterra. Sortí la seva mare de la cuina, davantal posat, movent-se amb diligència i pegà un parell de toquets a l'esquena del vell.

—Mon pare, no heu de fumar tant. No vos ho dic, jo? —Li parlava suau, però fermament—. Ara vos daré un tassó d'aigua fresca i estareu una estona sense xerrar. Descansau.

—Tu —digué, dirigint-se al seu fill, en to autoritari— no cansis més el padrí, deixa'l tranquil i ves a jugar un poc pel Dau.

El nin partí de mala gana, amb el propòsit que en la primera ocasió en què estassin sols, els seu padrí i ell, continuàs la història que ell, el nin, se sabia de memòria, però que contada pel vellet tenia un sabor especial. Era viure-la de bell nou.

Autor: Miquel Martorell Arbona

Joan Ferrando Obrador

Ric propietari rural, entre 1906 i 1931 fou sis vegades batle de Montuïri

Segons les nostres averigüacions i després d'haver revisats els arxius municipals ens trobam en condicions de poder afirmar que la persona que més vegades ha ocupat l'alcaldia de Montuïri és Joan Ferrando Obrador. Han estat sis vegades i totes durant el present segle, això sense comptar substitucions. Les sis dates en què prengué possessió i consten en els llibres d'actes foren: l'1 de gener de 1906, l'1 de gener de 1910, el 19 de gener de 1913, l'1 de gener de 1918, l'1 d'abril de 1922 i el 26 de febrer de 1930. Ara bé, no és que fossin molt llargs aquests mandats, ja que el més perllongat fou de dos anys i tres mesos. Entre les sis vegades sumen 9 anys i 3 mesos.

Joan Ferrando Obrador nasqué a Montuïri dia 27 d'octubre de 1877. Era fill del metge Bartomeu Ferrando i Manera (1) i de Maria Àngela Obrador Ramon. Aquests tengueren tres fills més: na Maria (monja de Santa Clara), en Bartomeu, advocat (el qual morí fadrí) i en Miquel, famós metge operador (2). Aquests dos, juntament amb ell, en un principi eren els caps del partit lliberal a Montuïri, el quals exercien una poderosíssima influència en la marxa social i política del poble(3). En Joan es casà amb Maria Antònia Gallard i Gallard, filla del propietari Josep Ignaci Gallard i Mesquida.

Quan el nostre ressenyat era petit anà a escola una temporada a Montuïri amb

el P. Gabriel Miralles (4), i més envant, a Ciutat, amb Antoni Mir, en carrer de Sant Jaume.

Es féu major i una vegada haver acabat el batxiller no volgué estudiar carrera com el dos germans seus. Preferí fer d'agricultor i cuidar-se de la terres que

tenien escampades pel terme i arribà a ser el més ric propietari rural. I encara, una vegada casat, s'encarregà també de les que posseïa la seva esposa a altres indrets.

Un dels qui alternaren amb ell l'alcaldia un grapat de vegades fou en Joan Aloy "Serena" (5), aquest, cap del partit conservador. Ara bé, arribà el dia -i això era abans de la dictadura del General Primo de Rivera- que els tres germans es barallaren entre ells -políticament parlant, ja que a l'hora de menjar s'asseien a la mateixa taula-, però així i tot, quan s'ho proposà, es féu amb l'alcaldia.

La primera vegada que fou batle (1 de gener de 1906) va substituir a Joan Aloy "Serena" i fou en aquesta època quan més determinacions prengué, ja que, pel que es veu, hi anà amb molta il·lusió. El secretari que hi havia no era de la seva confiança i al poc temps el va destituir i en nomenà un altre. Setmanes després dimití el depositari i el mateix Ferrando el va substituir. També en cessaren d'altres: un escriptor, el saig... al poc temps va prohibir vendre carn allà on no fos la carnisseria, com tampoc va permetre tirar escombraries pels carrers. Va cercar un nou local per a l'escola de nins, al carrer de Sant Bartomeu, va fer netejar síquies, torrents, l'escorxador... obligà als veïns a fer net cadascú davant ca seva. A la segona vegada, va destituir el metge titular. La tercera sols durà un any escàs. A la quarta fou el representant a Manacor dels batles mancomunats, si bé trobà a la vila moltes dificultats en l'exercici del seu càrrec. La quinta vegada fou substituït per Pablo Simeon de la Paz. I a la darrera, tot d'una que va entrar la república, per Joan Mas i Verd.

Ara bé, s'ha de dir que en general la gent del poble estava satisfeta d'ell com a batle, com també foren mols els qui li podien agrair un lloc de feina a les seves terres.

Tengué com a primer missatge en "Joanot de na Móra" i 4 ò 5 més a diferents propietats. Contínuament de 30 a 40 homes i dones treballaven les seves terres; i és molt possible que en èpoques de molta feina arribassin al centenar, no venia a un; tant és així que qualsevol que no tengués feina deia: "Anem a can

Para medir la intensidad de la vida

Omega Speedmaster
monógraf de caudero con indicador
de fecha y cronómetro de adobe disponible
en uno de 18 quilates, lucido o acero
sumergible hasta 30 m
Suiza desde 1848.

OMEGA
The sign of excellence

AGENTE OFICIAL

JOYERIA
Fermin
MANACOR - PORTO CRISTO - CALA MILLOR

Ferrando", i allà en trobava.

Joan Ferrando vivia davant la rectoria, a una casa aleshores coneguda per Cas Notari, el qual era tio seu, i la hi deixà.

Ja abans de la república va autoritzar que es fes el camp de futbol dins una propietat seva, a Tagamanent, quasi veïnat del quarter de la Guàrdia Civil.

Val la pena esmentar certes anècdotes que d'ell ens han relatat: Per assumptes polítics i induït no se sabé per qui, en certa ocasió, anys abans de la república, una persona de Montuïri (el nom de la qual no ens ha volgut facilitar un que presencià l'escena), un dia d'eleccions li va etzibar una forta ganivetada al ventre amb intencions de matar-lo, però amb tanta fortuna per l'agredit que l'arma es va topar amb duros de plata o amb el rellogge d'or, de butxaca, amb cadena, que sempre duia dins el butxacó, i sols li féu un parell d'escarrinxades de les quals sortí poca sang. Immediatament se l'en dugueren a ca seva.

Era sabut, per altra part, que aleshores el seu germà Miquel l'havia amenaçat i al dir de la gent era un home que estimava poc la vida, si bé ell, personalment, no fou l'agressor.

Una vegada vengué a Montuïri quan era president del govern de Madrid, el Comte Romanones; i com que no sabia mallorquí quan sentia parlar la gent deia: *¿qué dice esta gente?* En Ferrando li aclarí: *¿quien es el conde?* ell respongué: *Yo soy el conde.* Això succeïa a Can Ferrando mateix. No passà res i se-

Curiositat històrica

La primera bicicleta

Contava Joan Oliver "Metge de Meià" que el seu pare anà l'any 1902 a Barcelona i "cosa rara -digué ell- perquè suposava que no era un *niño prodigio*", li dugué una bicicleta de tres rodes amb gomes. El dia següent de tenir-la en Joan ja aprenia de montar-la, al qual aguantva un servent perquè no caigués.

"Aquesta bicicleta tengué tanta importància -deia el metge- que amb ella me n'hi anava a costura". A l'entretant les monges deien a les nines: "Si avui feis bonda, en Joan de "Meià" farà una volta amb sa bicicleta per dins s'escola".

Per aquell temps venia de Manacor a Montuïri el notari Josep Bauzá amb una bicicleta de dues rodes, una molt grossa, davant, i una petita, darrera. No tenia cadena, els pedals anaven col·localts en el mateix eix de la roda de davant.

Bella fotografia de la que ressaltava sobretot la simpatia dels protagonistes. La nina és la filla petita de Joan Ferrando Obrador i germana, per tant, del metge Ferrando, amb un dels servents que aleshores tenien, assegut damunt una bota petita. Cal destacar el fasser, el qual es féu molt alt i avui ja és mort. A un costat, la panera de les que ja no se'n fan; les sabates de la nina, també ja estan desfasades, el capell, ja es veu que és d'altre temps... tot un quadre agradable i delitós.

guí la festa. Per altra part, devers l'any 18, quan ell era batle, dins el poble s'arribà a cantar una cançó que deia així:

En Maura fa es dinar,
en Dato, escura;
i en Romanones, coix,
taia sa verdura.

El primer cotxe que hi hagué a la vila fou el seu: un Citroën amb el qual anava per tot, fins i tot a caçar. I no diguem que a visitar les seves terres. Però una vegada l'hi robaren i se le'n dugueren fins a Porreres, tot el camí en primera; i allà ja feia fum "pels quatre costats". Quan trobaren l'infractor, no el va denunciar, tothom sabé qui era: en Ferrando considerà que era una *gamberrada*.

La majoria dels montuïrers tengueren a don Joan Ferrando com una bona persona, disposada a fer favors, possiblement molt més sensata que els altres dos germans. Els qui no s'aficaven en política estaven contents d'ell, sobretot quan era batle. Morí a la vila dia 5 de juny de 1957, als 79 anys (6).

O. Arbona

- 1.- Cfr. Bona Pau núm. 471 de juny 1992.
- 2.- Cfr. Bona Pau núm. 455 de gener 1991.
- 3.- Cfr. "Un poble, un temps", de Joan Miralles i Monserrat.
- 4.- Cfr. Bona Pau núm. 480 de febrer 1993.
- 5.- Cfr. Bona Pau núm. 470 d'abril 1992.
- 6.- Ens contà moltes coses l'amo en Jaume Nicolau "Volandí".

Restaurant
PUIG DE SANT MIQUEL
(dimarts tancat)

Ctra. Manacor, Qm. 31 - Tlf. 64 63 14 - Montuïri

<p>Llom amb col Arròs brut a la marinera Sopes mallorquines</p>	<p>Frit Coloms Cabrit torrat</p>
--	---

"Munper", el nou centre comercial instal·lat a Montuïri

Establiment dedicat a la venda d'articles de pell

Les instal·lacions de "Munper" a Montuïri ofereixen un agradable aspecte d'amplitud i funcionalitat

Des de principis del passat mes de juny, en el quilòmetre 30 de la carretera Palma-Manacor, aproximadament davant la benzinera "Ses Jardines", s'hi pot trobar instal·lada la firma comercial "Munper", de venda de peces de pell. L'acte d'inauguració tengué lloc el 3 de juny amb assistència de nombrosos personalitats vengudes de Ciutat i també les de Montuïri i molta gent del nostre poble.

Però perquè aquesta empresa pogués arribar allà on ha arribat, cal dir que abans, els seus dos fundadors i propietaris -Antoni Muntaner i Andreu Pericàs- allà pels anys 70 es varen haver d'obrir camí gràcies a la seva imaginació i molta valentia, tot i arriscant-se davant una crisi mundial, quan moltes empreses aleshores hagueren de tancar.

Es pot dir que aquests dos homes començaren quasi de res, però el 1991, a la sortida de la carretera d'Inca cap a Alcúdia, ja inauguraven un gran i sumptuós edifici de 3.000 metres quadrats, distribuïts en tres plantes, amb tallers de "corte", planxar, cosir... obrant les matèries primes fins a la venda al

públic. Actualment allà hi treballen 39 persones. El 75% de la producció se'n va cap a l'estranger, a països com Japó, Corea, Hong-Kong, Líban, Mèxic, Portugal, Suïssa, Àustria, Itàlia...

Així com els propietaris estan queixosos de l'Ajuntament d'Inca pel deficient tracte que reben i les dificultats que els posen, en canvi de la vila, i sobretot del batle, n'estan satisfets; tant és així que el propi Antoni Muntaner reconeixia que "a Montuïri -deia ell- hem rebut un tracte impressionant per part del consistori. El propi batle venia quasi cada dia a veure les obres i a demanar-nos si necessitàvem qualche cosa. El dia de la inauguració -afegia- convidarem un a un tots els regidors d'Inca i ni tan sols un vengué en representació de l'Ajuntament. Això és molt trist".

L'edifici aixecat a Montuïri està instal·lat damunt una superfície de 15.000 m² i n'ocupa 2.800, en dues plantes dedicades exclusivament a l'exposició i venda dels productes que es fabriquen a Inca. A la tenda de Montuïri hi fan feina 13 persones, algunes de les quals domi-

nen varis idiomes, estan preparades per a la recepció massiva dels turistes que diàriament visiten aquestes instal·lacions. D'aquestes 13 persones que aquí estan ocupades, 8 són de Montuïri (1 home i 7 dones). Està obert diàriament de les 9 del matí fins a les 7 de l'horabaixa, manco els diumenges que sols és de les 9 a la 1.

Pel que fa a aquest centre comercial cal esmentar que compta amb dos amples espais dedicats a jardí i també a estacionament de vehicles, la qual cosa ofereix una millor comoditat als visitants. L'edifici és d'una clara tendència modernista, amb uns amples mostradors a través dels quals s'exhibeixen totes les ofertes de vestits de pell i complements de tot tipus, com són peces de vestir, sabates, cinturons, bolsos, abrics, calçons, caçadores... uns gèneres que es renoven cada cert temps i temporada.

Adossat i formant part de l'edifici s'hi troba un ample i còmode bar-restaurant com també una terrassa amb jardí, a fi que el visitant igualment pugui gaudir d'aquest envejable complement.

L'alfabeguera

Diferents aplicacions

Aquesta planta, d'olor perfumada i exquisitament agradable, és originària de l'Índia. El nom d'alfabeguera prové de la paraula àrab *al-habag*. En alguns llocs les fulles s'usen per condimentar i aromatitzar. També es pot utilitzar amb finalitats medicinals.

Les alfabegueres solen créixer fins a uns 30 cms. d'alçada, aproximadament. Les fulles són molt verdes i de forma allargada; les seves flors, blanques o rosades, s'agrupen en pisos al cap damunt del tronc. Aquestes plantes herbàcies s'han de sembrar cada any. Pel mes de gener se sol fer el planter, per després, més envant, poder trasplantar les petites alfabegueres, què hauran nascudes de les llavors que s'hauran sembrades. A Europa cultivam les espècies *ocimum basilicum*, què és una alfabeguera molt olorosa, i l'*ocimum minimum*, molt semblant a l'anterior, però de fulles més

petites i d'olor poc intensa. A països com Cuba, Argentina o Mèxic, creixen d'altres espècies d'alfabegueres, per exemple: l'alfabeguera anisada (*ocimum basilicum anisatum*), la de muntanya (*calamintha purpurescens*) o les silvestres grossa (*calamintha clinopodium*) i la petita (*calamintha acinos*).

A Mallorca, d'aquesta apreciada planta, la qual floreix l'estiu, hi ha la creença popular que fa fugir els moscards. També possiblement per la seva fragant olor i les seves característiques, era considerada com un obsequi valuós que es regalava a la persona estimada. Almenys això és el que es dedueix del *Cançoner Popular de Mallorca*. Transcrivim algunes gloses que s'hi troben perquè cadascú pugui jutjar:

*Sa meva al-lota primera
un ramell me va enviar,
i dedins hi va posar*

fuietes d' aufabeguera.

*Jo tenc una aufabeguera
i l'ha d'arrabassar amb rel
per enviar en En Miquel
que té s'amor verdadera.*

*Hermosa cara de sol,
oh flor de passionera.
Da'm un brot d' aufabeguera
de dins aquest cossiòl.*

Al principi es comentava que les alfabegueres es podien emprar amb finalitats medicinals. Segons el llibre *Les plantes medicinals baleàriques* de Pere C. Palau i Ferrer: "La pols de les fulles d'alfabeguera fa esternudar. I la infusió (com si fos te) de les fulles i les flors de l'espècie *ocimum basilicum* serveix per:

- Combatre les tremolor, les palpitations, etc., és a dir com a tranquil·litant.
- Ajudar a normalitzar les funcions de l'organisme.
- Calmar els dolors de la matriu.
- Combatre els vòmits, també és bo.

I això que nosaltres per aquí, a Montuïri, ens pensàvem que les alfabegueres servien només perquè els nostres cossiars passejassin la seva bona olor per tot el poble, fins a dins l'església. Resulta ara que, a part de tenir finalitats terapèutiques, fins i tot és un insecticida biològic. Però, sobretot, cal recordar que si un vol fer un regal en senyal d'amor, pot enviar un ramell d'alfabeguera i clavell.

Rosa Mª Nicolau Pericàs

La processó del Corpus d'un temps

Una vegada haver passat les dones i darrera elles, a la processó del Corpus, hi anava la creu i els cirials, i tot seguit els capellans que presidien la processó, en el centre dels quals s'hi trobava el rector. Sembla que les dones que precedeixen els eclesiàstics, que ja no van en filera, devien ésser les més importants o de la junta directiva de les mares cristianes.

Això és palla

Això és palla, deim en to despectiu quan ens referim a una cosa basta i de poc valor, considerant que és un objecte barat i que gairebé no serveix per res o per poca cosa. Però no hi ha com haver-hi escassetesa per adonar-nos que la palla és útil i necessària. Antany era molt apreciada, tant és així que hi havia pagesos que no la venien fins a la primavera següent, quan estaven segurs de tornar-ne collir.

Aquests anys passats, quan s'havia acabat la recollida de cereals, pel camp i per tot lloc hi havia palla, molts no l'aplegaven i allà on l'embalaven n'hi havia que no anaven a recollir les bales perquè o bé no tenien comprador o la pagaven a baix preu; a penes si pagaven l'embarcar. Els palleters ens deien que hi havia poques bèsties i havien tancat les vaqueries; la palla no tenia demanda. És ver que es veuen poques bèsties que facin feina pel camp, però hi ha molts de cavalls i egües de carreres; i a més, cavalls de muntar i estirar carruatges per passejar turistes, els quals han de menester palla. I en quant al bous i vaques, encara n'hi ha.

La palla és molt profitosa, les bèsties tot l'any la necessiten; es menja la més fina i bona; i en quan a les més troncosa i aspre, serveix de llit i després es transforma en fems. No diguem com és de bona pels animals de remuc, com són cabres, ovelles, bous i vaques, que enguany, havent plogut poc, hi ha hagut poca bala de ferratge, i la palla fa molta falta per a mesclar amb el pinso o farina d'ordi.

Enguany es veu que la palla és útil, tant és així que els ramaders de la comarca de Migjorn –Campos, Santanyí i Ses Salines– vénen per Montuiri a comprar palla. Com que els ramaders han de ser previsors, ara que n'hi ha fan aplec de palla amb la finalitat de tenir assegurada l'alimentació del ramat durant tot l'any.

Antany, per les possessions, cases i casetes de camp, es veia un bon paller. Per construir-lo es començava en forma quadrada o rectangular, i a mesura que s'anava construint prenia forma piramidal. I quan estava acabat semblava una piràmide. També n'hi havia de rodons, els quals, quan estaven fets, tenien forma cònica.

Construir un paller té molt de mèrit, ha d'estar ben fet, perquè si no, quan plou, s'amera i llavors la palla es podreix. Per tal que el paller quedi bé, en

fer-lo han d'espargir i espoltrir la palla i pujar-lo amb el mateix peu i aire per tots els costats, i quedar amb la caperulla ben feta, la qual s'acaba amb la palla de faves o ciurons, què és més feixuga i el vent no se la'n du.

Record que a Montuiri hi havia persones molt hàbils per fer pallers, tals com l'amo en Baltasar "Vollandf" (ja mort), en Biel "Rupit" (marger molt bo per compondre palla, al qual, si encara el convidassin, faria una obra d'art), en Pau Róscar, en Macià "Pelut" (que també en saben molt), i altres persones que no anomenam. A les cases de camp on hi havia un paller molt gros i ben fet, era sinònim de ser una finca gran i amb bones terres, perquè el collir molta palla (llevat d'alguns anys en què si plou molt pel maig i juny, es cull molta palla i poc gra) anava paral·lel amb el gra. Normalment si a una casa hi ha molta palla també hi ha molt de gra. Ara han desaparegut el pallers fets a llençolades o amb el canó de la batidora; en el seu lloc es veuen pallers de bales compostes i tapades amb una tela de plàstic; i des de fa uns anys s'usen unes bales en forma de rodella, i diuen que no s'ameren. Per tant, no importa tapar-les; ara bé, millor si les tapen amb plàstic.

Com veim, la palla és útil. Haurem de pensar en sembrar varietats de cereals que, a més de produir molt de gra, també ens donin molta palla, ja que quan no ens la comprin puguem transformar-la en fems, que tan bons són per espargir per les nostres terres, cansades ja, de no més rebre abonaments químics.

Hamburgueseria

Pub

Es Dau

Avda. Es Dau

Montuiri

Succinta història del nostres carrers - XV

Na Païssa, Es Pou Nou, d'En Ribas, Sant Bartomeu i Sant Antoni

47. Carrer de Na Païssa

És el nom d'un terreny propietat de la família Vanrell que va ser establert en part a principis de segle, a la banda que dona al carrer de Palma. Durant els anys seixanta s'hi obrí un carrer paral·lel al carrer de Palma, que és documentat per primera vegada al padró del 1970, només amb dues cases. Ara ja n'hi ha més.

48. Carrer des Pou Nou

És un dels carrers que marcaven el perímetre de la pobla medieval. Al segle XVIII el solem trobar com a carrer de les dones de Jerusalem, carrer de la creu de Jerusalem o, simplement, carrer o carreró de Jerusalem. No oblidem que aquí hi tenia lloc la vuitena estació, quan Jesús escomet les dones de Jerusalem.

A partir del padró del 1862 el trobam com a carrer des Pou Nou, sense interrupció fins ara, que és el nom que li escau, ja que, de fet, és el camí que se seguia per anar al Pou Nou. Guarda, per tant, un evident paral·lelisme amb l'antic carrer des Pou del Rei.

49. Carrer d'en Ribas

Comença a sortir al padró del 1891, només amb tres cases. El seu nom al·ludeix al notari Ribas de can Blanch, que era el propietari de l'establiment.

50. Carrer de Sant Antoni

És un dels carrers que juntament amb el carrer de Baix i el carrer de ses Tres Creus marcaven el límit del quadrat de la pobla reial per la banda de migjorn. Al segle XVIII el trobam citat juntament amb el carrer de ses Tres Creus com a carrer de sa Costa, a causa de la seva orografia. I aquesta sembla que ha estat la denominació més popular. Fixem-nos, per exemple, que la casa pairal dels Manera d'aquest carrer prengué el nom de Manera de la Costa, documentat ja almanco des del segle XVII.

Al padró tanta vegades citat del 1862 el veim com a carrer de Sant Antoni, nom que ha duit fins ara, sense interrupció. Sant Antoni (250-356) va ser un famós anacoreta que visqué retirat al de-

Carrer de Sant Antoni. Un dels que marcaven el límit del quadrat de la primitiva pobla reial per la banda de migjorn

sert de Nítria. La seva fama com a home de pregària, de lluitador contra els dimonis i de guaridor de malalts atragué als seus voltants un flotó de deixebles. És dedicà també a la predicació contra els arrians a ciutats com Alexandria. La seva biografia, plena de tradicions meravelloses, escrita per Atanasi cap al 360, contribuí molt a difondre el monacat. Tant a Orient com a Occident és molt venerat com a sant. Als Països Catalans té moltes esglésies i capelles dedicades, i són molt nombroses les llegendes i cançons que s'hi refereixen. En alguns llocs és patró dels pagesos i amb aquest motiu es fa la benedicció del bestiar el dia de la seva festa, el 17 de gener. Això ha fet que el poble el designi com a Sant Antoni del porquet o Sant Antoni dels Porcs.

51. Carrer de Sant Bartomeu

Es tracta d'un dels carrers que marcaven el quadrat de la pobla medieval. Ha estat el carrer que més han arribat a enfondir, sobretot en la confluència amb el carrer de la Penya. Abans de dir-se de Sant Bartomeu tenia dues parts pròpiament dites. La primera, que anava del carrer d'en Vanrell fins al carrer de la Penya, la solem trobar com a carrer de baix de la posada de Son Trobat de la

Font, carrer de la posada de Son Trobat, carrer de Son Trobat de la Font, carrer de Son Trobat o, simplement, carrer d'en Trobat, pel fet d'haver-hi la posada de la família de Son Trobat de la Font, que provenia d'Algaida. Altres vegades la trobam com a carrer del celler de Son Vanrell o, simplement, com a carrer de la Bodega, perquè la família Vanrell tenia en aquest carrer un hortet i una bodega. La segona part del carrer, que arriba fins al carrer des Pou Nou, la solem trobar, almanco des del segle XVI, com a carrer de s'Arraval, perquè aquest era el carrer extrem de la banda del nord-est de la vila.

A partir de 1862 fins ara ha estat el carrer de Sant Bartomeu. La devoció de Montuïri a aquest sant data almanco de principis del segle XIV, ja que l'església parroquial que es construí aquests anys li està dedicada i, a més, és el sant patró de la vila.

Sant Bartomeu, com és sabut, és un dels apòstols. La tradició ens parla d'una manera ben imprecisa sobre la seva activitat missionera i el seu escorxament. Se conserven també fragments d'un evangeli apòcrif que té el seu nom.

(Continuarà)

La inauguració del "XXII Torneig de Sa Llum", el 7 d'agost, fou tot un espectacle: 28 equips i més de 500 participants, la banda de música, entrega de tofeus... tot dins un ambient com a preludi de festes

Els benjamins i els cadetes de Montuïri, campions del "XXII Torneig de sa Llum"

Un any més i ja són vint-i-dos. I un altre èxit organitzatiu, participatiu i esportiu en el Torneig de sa Llum.

Els 7 campions d'aquesta edició 94 han estat: Montuïri benjamí, Olímpic infantil B, Mallorca infantil A, Montuïri cadet B, Mallorca Cadet A, Cide B juvenil lliga autonòmica i Cide A juvenil divisió d'honor.

Jugadors del CE Montuïri han marcat el major nombre de gols a les categories benjamí, Miquel Joan Jaume i Joan David Verger (3 gols) i a cadets B, Arnau Mates (4 gols). Miquel Canyelles va ser el millor jugador de la categoria cadet B. Per tant, beníssim enguany!

El juvenils quedaren quarts i els infantils, segons, en els seus respectius grups.

Els benjamins de Montuïri, campions de la seva categoria en el "Torneig de sa Llum"

Els resultats dels equips montuïrers han estat:

Benjamins: Montuïri, 5 - Algaida, 0 (Semifinal) i Montuïri, 4 - Parròquia Ramon Llull, 2 (final).

Infantils B: Montuïri, 2 - Algaida, 2 (Semifinal), guanyador el Montuïri per penals i Olímpic, 11 - Montuïri, 1 (final).

Cadets grup B: Montuïri, 6 - Algaida, 0 (semifinal) i Montuïri, 3 - Manacor, 1 (final).

Juvenils Lliga autonòmica: Montuïri, 1 - Cide B, 4 (semifinal) i Montuïri, 0 - La Victòria, 1 (3er i 4rt Llocs).

Torneig d'estiu de futbol-sala

La classificació final del torneig d'estiu de futbol-sala ha estat la següent:

1. Can Peixet (Campos) 22 punts
2. Ca na Maria 18 "
3. Comercial Ruiz 16 "
4. Es Pujol 14 "
5. Es Pagès 13 "
6. Fibrotec 11 "
7. B Traus 9 "
8. Pub Anònim 9 "
9. Es Canteranos 6 "
10. Cas Carboner 6 "
11. Sa Nostra 3 "
12. Inter Montuïri 1 "

El Montuïri de III divisió no ha perdut cap dels partits amistosos

Resultats:

- Gènova, 3 - Montuïri, 3
Santanyí, 1 - Montuïri, 1
Montuïri, 7 - Andratx, 0
S'Arracó, 1 - Montuïri, 2
Montuïri, 2 - Manacor, 1 (Trofeu S. Bartomeu)
Sta. Eulàlia (Eivissa), 0 - Montuïri, 0

OBJECTIUS DEL CE MONTUÏRI

Segons ens va comentar el quadre tècnic del Club Esportiu Montuïri, "la filosofia del club a III divisió es mantenir-se i consolidar-se en aquesta categoria". Pel que fa als juvenils, cadets i infantils, "formar persones capaces d'assimilar una disciplina i seguir el camí de serietat i constància en el treball -i si encara són bons futbolistes, sensacional-; respectar al màxim i de forma absoluta els seus entrenadors i passar gust en el camp". En relació als alevins i benjamins de futbol-7, es pretén "ensenyar al nin el bonic que és el futbol, que tinguin sempre un baló amb ells i que gaudeixin de l'esport".

Els Cadets, campions en el Torneig de sa Llum, el dia de la presentació

GOLEJADORS DEL MONTUÏRI

Amb motiu de la inauguració del Torneig de sa Llum, el Club Esportiu Montuïri va lliurar els trofeus "Mosquera" adreçats als màxims golejadors de cada categoria. Els guardonats foren Pau Pascual (alevins), Joan Mateu (infantils), Joan Socies (cadets), Tomeu Fullana (juvenils) i Gabi Sampol (III divisió).

PLACA

El mateix dia, el Club va fer entrega de l'escut de l'entitat i d'una placa a Josep Maria Munar Vic per la seva tasca com a coordinador del futbol base durant els dos darrers anys. La persona qui desenvoluparà aquesta labor serà

Gabriel Mates, l'ex-capità de l'equip de III divisió i que tan bona campanya (la millor de la seva vida) va dur a terme a la passada lliga. Per tant, Biel, una altra bona temporada com la del teu comiat a la III divisió.

NATACIÓ

En els campionats d'Espanya de Màsters de natació celebrats a la piscina Picornell de Barcelona els dies 6 i 7 d'agost, Joan Gomila va assolir el 2^{on} lloc a la seva categoria, en els 50 i en els 100 metres espatla. Tot una proesa per un home de la seva edat.

Biel Gomila

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)
Tifs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11
Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca

Els equips de futbol davant la temporada 1994/95

**El club ha inscrit els mateixos conjunts de la temporada passada:
Alevins, Infantils, Cadets, Juvenils i III Divisió**

Com cada any, en aquests mesos de setembre i octubre la lliga torna a començar. El Club Esportiu Montuïri ha inscrit cinc equips de futbol. De la mateixa manera que **Bona Pau** ha vingut publicant al decurs dels darrers anys, oferim tot seguit un retrat de cada un dels nostres conjunts.

ALEVINS

Categoria: Torneig benjamí del CIM, grup Es Pla

Inici: Octubre

Equips (13)

Montuïri Espanya
Algaida Porreres
Constància Campos
Vilafranca Olímpic
Sineu Sta. Maria
J. Sallista d'Inca P. Llubí
B. Ramon Llull d'Inca

Jugadors (16):

Pere Pau Pomar
Marc Marcos
Joan Company
Sebastià Mates
Joan David Verger
Miquel Joan Jaume
Francesc Fernández
Joan Martorell
Antoni Miquel Valentín
Antoni Alcover
Daniel Ortiz Rafel Nicolau
Bernat David Pajón
Jordi Mayol
Francesc Marcos
Damià Garí

Delegats:

Guillem Garí
Damià Verger
Jaume Martorell

Entrenador:

Llorenç Bauçà

INFANTILS

Categoria: II regional, grup B

Inici: 15 octubre

Començament II volta: 21 gener

Final campionat: 8 abril

Equips (11):

Montuïri Porreres
Can Picafort Santanyí
Manacor S'Horta
Algaida Felanitx

Barracar Espanya

La Salle Manacor

Jugadors (15):

Antoni Gayà
Antoni Ribes
Tomeu Verger
Pau Pascual
Josep Andreu Marinho
Cristòfol Tous
Joan Miralles
Joan Carles Pascual
Joan Antoni Ramonell
Joan Mateu
Josep Miquel Marcos
Daniel Bayón Miquel Martorell
Josep Maria Mas
Vicenç Sampol

Delegats:

Joan Verger Jaume
Miquel Miralles
Josep Manuel Bayón

Entrenador:

Pere Mariano

CADETS

Categoria II regional, grup B

Inici: 8 octubre

Començament II volta: 28 gener

Final campionat: 6 maig

Equips (14)

Montuïri Colònia
Petra S'Horta
Portocristo Santanyí
Porreres Espanya
Vilafranca Can Picafort
Algaida Barracar
Ses Salines Olímpic

Jugadors (19)

Jaume Ramonell
Josep Mateu
Miquel Àngel Pascual
Arnau Mates
Miquel Canyelles
Miquel Joan Gil

Miquel Lladó
Antoni Verger
Gabriel Sampol
Bartomeu Fullana
Mates Manera
Guillem Nicolau
Tomeu Gomila
Damià Vaquer
Jaume Mas
Joan Miralles
Bernadí Font
David Augusto Cabrera
Llorenç Munar

Delegats

Vicenç Vaquer
Jeroni Nicolau

Ier Entrenador

Lluís Expósito

2on Míster

Rafel Alcover

JUVENILS

Categoria: Lliga autonòmica

Inici: 11 setembre

Començament II volta: 8 gener

Final I fase campionat: 23 abril

Equips (16)

Montuïri Campos
Patronat A Cide B
Arenal Collerense A
Poblense Manacor A
Independent J. Sallista

Sant Francesc
Recreatiu La Victòria A
At. Balears A
Platges de Calvià A
Penya Arraval A
Parròquia Ramon Llull

Jugadors (19)

Joan Mesquida
Guillem Andreu
Joan Sampol
Joan Socies Tomeu Bennàssar
Cristòfol Amengual
Gabriel Amengual
Francesc Ferrer
Xavier Socies
Rafel Miralles
Joan Mateu
Jaume Rossinyol
Gabriel Mayol

Baltasar Socies
Sebastià Canyelles
Antoni Llaneres
Gabriel Pocoví
Vicenç Tries
Joan Jaume Roca

Delegats:

Pere Canyelles
Gaspar Socies

Entrenador:

Kim Cortès

III DIVISIÓ

Els equips i calendari ja foren publicats en el mes passat.

Jugadors (21)

Albero (Son Roca)
Mayén (Castelló amateur)
Garcies (Andratx)
Martí (Espanya)
Carrillo (Murense)
Soria (Murense)
Marín (Calvià)
Juanpe (Cide)
Munar (juvenil)
Tomeu (juvenil)
Mas (juvenil)
Pocoví (torna al club)
Rafel Alcover
Pere Mariano
Mateu Gomila
Jaume Rotger
Lluís Expósito
Jaume Hamat
Joan Verger Gabi Sampol
Mateu Rosselló

Baixes:

Llorenç (Vilafranca)
Toni Bauçà "Bussi"
Pascual (Binissalem)
Cantos (Sant Andreu)
Joan Àngel
Mates (retirat)
Gaspar (retirat)
Navarrete (retirat)
Fiol (retirat)
García Mallo (retirat)

Entrenador:

Miquel Magaña

Preparador físic:

Raül Cobo

Secretario tècnic:

Gabriel Matas

Pluviòmetre

Agost de 1994

Dia 24 3'2 1 m²

Noces d'or

26 agost 1944

Bartomeu Ribas Andreu "Gurill" amb Antònia Cerdà Mayol "Ferrericca"

9 setembre 1944

Joan Mayol Ginard "Simó" amb Margalida Cerdà Barceló "de sa Caïeta"

Noces d'argent

14 juny 1969

Pere Socias Miralles "Vermell" amb Maria Pocoví Puigserver "de sa Mata".

27 setembre 1969

Amador Metre Fiol (Vilafanquer) amb Margalida Verger Martorell "Mòra"

Gloses

A Sant Bartomeu

Si me vol ajudar Déu
vos faré aquesta cançó:
que mols d'anys tots en redó,
sense pena ni dolor
puguem fer Sant Bartomeu;
això és es desig meu
amb plena devoció.

A Bartomeu Tauler

Don Bartomeu, capellà,
que un temps per aquí vivia;
com ell fa festa aquest dia
amb una gran simpatia
es mols d'anys li vull donar;
que tots els pugui passar
amb pau, salut i alegria;
i això és sa poesia
que en Miquel "Parrí" li fa.

A l'exposició de "Meià"

Han fet una "meravilla"
que bé val ulls per mirar,
i es qui ho varen presentar,
a tots les vull desitjar
que la puguin disfrutar
sense tenir cap 'varia.

Miquel Massanet "Parrí"

Demografia

Agost de 1994

Naixements

Dia 11.- Neus Alcolea Ribas, filla de Joan i de Maria José.

Dia 11.- Àfrica Bauzà Garcia-Arcicollar, filla de Melcior i d'Àfrica.

Dia 18.- Joana Maria Verger Cuart, filla de Joan i de Catalina.

Defuncions

Dia 26.- Francesc Martorell Amengual "Mas", viudo de 84 anys.

Matrimonis

Dia 5.- Antoni Bennassar Verger amb Maria Magdalena Gomila Mas.

Dia 6.- Jaume Ferrer Ramis amb Maria Rigo Tous.

Cuinar en casa

Gelat de llimona

Ingredients

Dos tassons de sucre
Un tassó d'aigua
Un tassó de suc de llimona
Dos tassons de llet

Elaboració

Amb el tassó d'aigua i els dos de sucre es fa un almívar ben remenat i que bulli una estona. Una vegada un poc fred, es mescla amb els dos tassons de llet i el de suc de llimona i després ja es pot posar al congelador. El gelat fet així no fa vidres.

Margalida Bauzà - A.T.S.

Temps passat

25 anys enrera

Setembre de 1969

Acabament de carrera

Amb brillants notes ha acabat la carrera d'Enginyer Tècnic Industrial, a Barcelona, el jove Joan Verger Pocoví.

Plaga de grins

Al llarg d'aquest mes, com també va succeir a molts de termes, el de Montuiri va sofrir la invasió d'una gran plaga de grins.

50 anys enrera

Setembre de 1944

Adob de camins i torrents

Després d'estar alguns mesos aturades les obres dels camins i torrents de Sa Cova i Pont Tamarell, l'Ajuntament va cordar donar pressa a l'empresa a fi d'acabar-les abans de l'hivern. I també fer públic, mitjançant una crida, que els propietaris de les finques veinades a les sèquies, les netegin quan més aviat millor... però passà l'hivern i no s'havien acabat les obres.

100 anys enrera

Setembre de 1894

Pous públics

Per poder utilitzar correctament els pous públics, fa cent anys es compraren 6 poals de zinc, 3 poals de ferro fus, 6 poals de fusta i se n'arreglaren dos més. També s'adquiriren 50 quilos de cadena. Tot això costà a l'Ajuntament 142 ptes.

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPÍ - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuiri - Porreres, Km. 1 - Tlf. 64 66 95

MONTUIRI

Satisfacció a la parròquia pel desenvolupament de les festes de Sant Bartomeu

Les festes de Sant Bartomeu

La parròquia se sent satisfeta del desenvolupament de les passades festes de Sant Bartomeu pel que fa a la part eclesial. El canvi d'hora de la celebració de completes, dia 23, just a l'inici de la sortida dels cossiers, a les 7 de l'horabaixa, en general fou ben acollida: per aquest motiu va agradar a molta gent com també per la seva brevetat. I l'ofici del dia del patró, com de costum, amb el ball de l'oferta, enguany per la nova promoció de cossiers, va complaure del tot els assistents.

Horari de misses

A partir del primer diumenge de setembre l'horari de misses a la parròquia ja torna a la normalitat. Els diumenges n'hi haurà a les 12 del matí, i els dissabtes, diumenges i festius, a les 21 hores, fins al darrer diumenge de setembre, en què, motivat pel canvi oficial de l'hora, la missa vespertina tornarà a ser a les 20 hores. Els dies feiners serà a les 19'30 i els funerals, a les 20 hores, si bé el condol començarà, com de costum, un quart abans.

Curset prematrimonial

Per a les parelles que pensin casar-se per l'església els pròxims mesos convé que tinguin present que el proper 26 de setembre a la residència de Porreres, a les 21 hores, començarà un curset prematrimonial. Els interessats poden passar per la rectoria per formalitzar la inscripció.

Vetlla a Lluç per als joves

Encara que manqui més d'un mes, per a la celebració de la vetlla a Lluç per als joves, convé tenir present que enguany serà el proper 8 d'Octubre, dissabte. Allà, com ja poguérem veure l'any passat, s'hi concentren mils de joves d'arreu Mallorca. I, naturalment, la joventut montuirira no hi pot faltar. És d'esperar que una bona representació participará als actes que se celebraran aquella nit d'ofici i de pregària.

Tot d'una després d'haver sortit i ballat la primera dansa damunt el cadafal, els cossiers amb el ball d'"Els Mocadors", des de la rectoria acompanyaren el clero a l'església

DECÀLEG DE LA SERENITAT

- 1.- *Tan sols avui*, intentaré viure exclusivament al dia, sense voler resoldre d'una vegada el problema de la meua vida.
- 2.- *Tan sols avui*, concentraré tota l'atenció en el meu aspecte: seré educat en les meves maneres de fer, no criticaré ningú i no pretendré de millorar o de corregir ningú, llevat de mi mateix.
- 3.- *Tan sols avui*, seré feliç pensant que he estat creat per a la felicitat, no sols en l'altre món, sinó també en aquest.
- 4.- *Tan sols avui*, m'adaptaré a les circumstàncies que m'envolten, sense pretendre que les circumstàncies s'adaptin totes als meus desitjos.
- 5.- *Tan sols avui*, dedicaré almenys deu minuts del meu temps a una bona lectura, recordant que, tal com l'aliment és necessari per a la vida del cos, així la bona lectura és necessària per a la vida de l'esperit.
- 6.- *Tan sols avui*, faré almenys una bona acció i no ho diré a ningú.
- 7.- *Tan sols avui*, faré almenys una cosa que no tenc gens de ganes de fer, i, si m'ofenen, procuraré que ningú no se n'assabenti.
- 8.- *Tan sols avui*, faré sobretot un programa detallat. Potser no el compliré del tot, però el redactaré. I em guardaré prou bé de caure en aquestes dues calamitats: la pressa i la indecisió.
- 9.- *Tan sols avui*, creuré fermament —encara que les circumstàncies em demostrin el contrari— que la bona providència de Déu s'ocupa de mi com si no existís ningú més en el món.
- 10.- *Tan sols avui*, miraré de no deixar-me angoixar pels temors. D'una manera particular, no tindrè gens de temor de gaudir d'allò que és bell i de creure en la bondat.

(Joan XXIII)